

Gradski vodič za žene

vodič kroz socijalne usluge

Gradski vodič za žene

vodič kroz socijalne usluge

Sadržaj

1. Uvod	5
2. Ženska ljudska prava	7
2.1. Program socijalne politike Grada Malog Lošinja	8
2.2. Programi savjetovanja i pomoći za žene	13
2.3. Programi savjetovanja i pomoći za djecu	14
2.4. Besplatna pravna pomoć	16
3. Nasilje protiv žena	18
3.1. Partnersko nasilje – definiranje pojma	21
3.2. Kako postupiti u slučaju nasilja	24
Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji	25
3.3. Savjetovanje	39
3.4. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji.	40
4. Prava iz socijalne skrbi	41
4.1. Pomoć za uzdržavanje	43
4.2. Jednokratna pomoć	46
4.3. Pomoć i njega u kući	47
4.4. Doplatka za pomoć i njegu	48
4.5. Pomoć za podmirivanje troškova stanovanja	49
4.6. Osobna invalidnina	50
4.7. Inkluzivni dodatak	51
4.8. Ostvarenje prava na alimentaciju ili uzdržavanje djeteta	52
5. Zdravstvene usluge	56
6. Obrazovanje i zapošljavanje	58
6.1. Stipendije za obrazovanje Grada Malog Lošinja	60
6.2. Poticanje zapošljavanja	61
6.3. Novčane naknade HZZ	64
7. Opće informacije i adrese	71

Potreba za ovakvim vodičem proizlazi iz položaja brojnih žena. To su nezaposlene žene svih dobi, žene izložene višestrukim oblicima diskriminacije, žene koje su preživjele nasilje, žene koje žive ispod praga siromaštva.

Ujedno je namjera ovog vodiča da potakne šire razumijevanje pojave socijalne isključenosti žena, ukaže na vezu između nasilja i nezaposlenosti te mogućnosti sprječavanja nasilja i na pravodobnu reakciju.

Ukratko, namijenjen je svima koji žele saznati nešto o procesima marginalizacije žena te programima koji se na nacionalnoj i lokalnoj razini nude pojedincima/cima i obiteljima.

Socijalna prava su prema definiciji Europske komisije “zakonske i druge odredbe namijenjene zadovoljavanju socijalnih potreba građana u promicanju socijalne kohezije, solidarnosti, jednakosti i uključivanja”. Zbog promicanja poštovanja i dostojanstva individua, uz građanska i politička prava, uloga socijalnih prava je sve značajnija.

1. Uvod

U općoj nezaposlenosti, posebno se ističe nezaposlenost žena koje se na tržištu rada susreću s višestrukom diskriminacijom, manjkom društvene i institucionalne potpore za zapošljavanje te im više nego drugim grupama prijeti socijalna isključenost kao posljedica dugotrajne nezaposlenosti. Rezultati mnogobrojnih istraživanja ali i direktnog rada s ženama (savjetovalište, edukacija, psihosocijalna podrška žrtvama nasilja) ukazuju na neravnopravnost spolova kada je posrijedi područje rada.

Istraživanja WHO (Svjetske zdravstvene organizacije) pokazuju da je od 10 % do 67 % ženske populacije svijeta preživjelo ili preživljava neki oblik nasilja. U Hrvatskoj je svaka treća žena preživjela fizičko nasilje od sadašnjih ili bivših partnera. Također, 34% žena preživjelo je seksualno nasilje. Svaka druga žena koja se javi za pomoć

prijavljuje da joj je partner prijetio ubojstvom, a podaci o psihičkom nasilju pokazuju da je taj oblik nasilja proživjelo više od 50% žena u Hrvatskoj. Ipak 83% žena nikad ne zatraži pomoć policije.

Potpuna ekonomska neovisnost žena i suzbijanje diskriminacije preduvjet su ostvarivanja rodne ravnopravnosti i poštivanja prava žena. Ovaj je vodič jedan od mogućih alata za to.

Dio UN-ove Deklaracije o ljudskim pravima je i odredba da niti jedan čovjek ne smije biti oštećen po osnovi svoje rodne pripadnosti. Ženska ljudska prava su neotuđiv, integralni i nedjeljiv dio univerzalnih ljudskih prava, uključujući i koncept reproduktivnih prava. Mada je zabrana nejednakosti po spolu zajamčena brojnim međunarodno-pravnim dokumentima i nacionalnim zakonima, činjenica je da se još i danas žene, i to zbog svog spola, ograničavaju u svojim ljudskim pravima. Ono što čini ovu temu aktualnom su i dalje ugrožena prava žena i to u području “privatnog” gdje se događa kršenje ljudskih prava i gdje se na to, usprkos zakonskim odredbama, uvriježeno gleda kao na privatni problem u koji se država ne treba miješati.

Nasilje protiv žena velikim se dijelom događa upravo u “privatnoj” sferi.

2. Ženska ljudska prava

Obiteljsko, odnosno partnersko nasilje jedan je od najučestalijih oblika nasilja protiv žena. Partnersko nasilje protiv žena je svaki oblik fizičkog, psihičkog, seksualnog i /ili ekonomskog zlostavljanja koji ženi nanosi ili je nanosio muškarac s kojim je u vezi ili je bila u intimnoj vezi, i to bilo da su živjeli zajedno ili odvojeno. Muško nasilje protiv žena rezultat je povijesne neravnopravne raspodjele moći

među spolovima koja se temelji na tradicionalnim stavovima, društvenim normama i zakonima. Nasilje temeljeno na spolu je oblik diskriminacije koji ozbiljno ugrožava mogućnost žena da uživaju prava i slobode na osnovi jednakosti sa muškarcima. Uzimajući u obzir duboko ukorijenjenu društvenu nejednakost žena i muškaraca te ekonomsku ovisnost žena koje često održavaju zajednicu u kojoj se događa nasilje, upravo je realizacija socijalnih i ekonomskih prava bitna za postizanje pune zaštite ljudskih prava žena.

Republika Hrvatska ustavom je definirana kao socijalna država. Dužna je osigurati pravno institucionalni okvir za provođenje mjera socijalne politike, a što ukazuje na odgovornost države za temeljna egzistencijalna prava njezinih građanki i građana. Socijalna politika je organizirana briga i djelatnost države, a kojoj je cilj prevladavanje teških životnih situacija i podizanje kvalitete života građanki i građana. Smisao i glavni cilj socijalne politike je ostvarivanje socijalnih prava. Socijalna politika predviđa sljedeće intervencije: novčana davanja, naturalna davanja, različite usluge u vlastitom domu ili izvan njega te različite socijalne servise.

2. Ženska ljudska prava

2.1. Program socijalne politike Grada Malog Lošinja

Socijalna politika osobito je orijentirana na socijalno isključene građanke i građane ili najranjivije skupine društva, a unutar kojih spadaju i žene koje su preživjele partnersko nasilje. Na taj se način pokušava smanjiti siromaštvo i socijalna isključenost. Samo sustavnim suzbijanjem svih oblika diskriminacije nad ženama i sprječavanjem nasilja protiv žena osiguravanjem konkretnih oblika pomoći može ženama osigurati potpuno i jednako ostvarenje svih temeljnih ljudskih prava i sloboda.

Cilj socijalne politike je pospješiti socijalno uključivanje socijalno isključenih građana i najranjivijih skupina društva. Socijalno uključivanje treba uzeti u obzir sva područja života: tržište rada i zapošljavanje nezaposlenih, osposobljavanje i prekvalifikaciju, socijalnu zaštitu, obrazovanje i doedukaciju, stanovanje – rješavanje stambenog pitanja i javne usluge.

Hrvatska ima nisku stopu zaposlenosti te relativno visok udio nezaposlenog stanovništva, od čega je prema podacima Državnog zavoda za statistiku stopa registrirane nezaposlenosti za rujun 2011.

16,8%. U ukupnome broju nezaposlenih žene čine 54,0 % (158.594 osobe), a muškarci 46,0 % (135.258 osoba).

Siromaštvo i socijalna isključenost uvijek su povezani s dugotrajnom nezaposlenošću, stambeno-ekonomskom problematikom, ali i preživljenim nasiljem. U cijelom svijetu, ali i u Hrvatskoj, osobito su žene u velikom broju podložne siromaštvu i socijalnoj isključenosti. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u slučajevima brakorazvoda 82% djece dodijeljeno je odlukama sudova majci. Prema podacima nevladinih organizacija za promicanje i zaštitu ravnopravnosti spolova, uz fizičko nasilje jedan od najčešćih oblika zlostavljanja žena je neisplaćivanje alimentacije za uzdržavanje djeteta. Ovi podaci ukazuju na to da je ekonomska neravnopravnost žena povezana uz odnose moći među spolovima, da je odnos koji se uvijek iznova generira i koji treba biti predmetom promišljene socijalne politike.

Smatra se da su u stanju socijalne potrebe obitelji čiji članovi žive u zajedničkom domaćinstvu i koji nisu u prethodna tri mjeseca ostvarili prosječni mjesečni prihod veći od: jednočlano domaćinstvo - 1.600,00 kn; dvočlano - 2.400,00 kn; tročlano - 3.100,00 kn; četveročlano - 3.700,00 kn, a koji u vlasništvu nemaju više stambenih objekata ili stanova od objekta ili stana u kojem stanuju i čiji radno sposobni članovi, ukoliko ne rade, aktivno traže posao. Za svakog daljnjeg člana obitelji cenzus se uvećava za 600,00 kn. Iznimno, mada je prihod po članu obitelji ili samca veći od cenzusa, pravo na pomoć i subvencije imaju: osoba lišena poslovne sposobnosti ili većih tjelesnih i mentalnih oštećenja i obitelji u kojima prihode ostvaruje samohrani roditelj, prema procjeni stručne službe Upravnog odjela, za određeno razdoblje.

Korisnik ispunjava socijalni uvjet ako na temelju rješenja Centra za socijalnu skrb ostvaruje jedno od prava: pravo na pomoć za

uzdržavanje, pravo na doplatak za pomoć i uzdržavanje i pravo na pomoć i njegu u kući. Socijalni uvjet korisnik ispunjava i ukoliko je ostvario neki od oblika socijalne zaštite rješenjem Mirovinskog fonda Republike Hrvatske, kao što je doplatak za pomoć i njegu ili pravo na pomoć treće osobe.

Sve žene i članovi njihovih obitelji koji trebaju pomoć neka se obrate u Grad Mali Lošinj kako bi provjerili zadovoljavaju li uvjete za ostvarenje gore navedenih oblika pomoći, budući da se svake godine ti uvjeti mijenjaju. Za sve informacije tražitelji pomoći mogu se obratiti u Ured Grada i upravljanja gradskom imovinom na adresi Riva lošinjskih kapetana 7, svakoga dana u uredovno vrijeme.

Program zaštite djece i mladeži

Ovim programom je obuhvaćeno: subvencioniranje autobusne karte učenicima i studentima, subvencioniranje školskog obroka (marenda) učenicima osnovne škole, subvencioniranje troškova vrtića i jaslica, dodjela jednokratne pomoći djeci.

Subvencioniranje autobusne karte ostvaruju svi redovni učenici i studenti, koji se školuju u gradovima Hrvatske na način da Grad Mali Lošinj participira u cijeni povratne karte od prve autobusne stanice na kopnu do Rijeke vikendom, od prve autobusne stanice na kopnu do ostalih gradova u Republici Hrvatskoj dva puta godišnje. Pravo se ostvaruje podnošenjem zahtjeva uz koji se prilaže potvrda o redovnom školovanju.

Za ostvarenje prava na pomoć za vrtić i jaslice, obrok u školi i dodjelu jednokratne pomoći djeci Grad Mali Lošinj svake godine određuje granicu primanja po članu obitelji i druge uvjete za ostvarenje prava na njih. Uvjeti i procedure objavljene su u posebnim odlukama, koje su dostupne na web stranicama Grada Malog Lošinja:

<http://mali-losinj.hr>. Ove su odluke također dostupne u Centru za zdravo odrastanje IDEM i ja .

Program zaštite roditeljstva

Ovaj program uključuje dodjelu pomoći roditeljima novorođenog djeteta, pomoć roditeljima subvencioniranjem umjetne hrane za dojenčad do 6 mjeseci starosti i osiguranje nužnog smještaja. Iznos pomoći za opremu novorođenog djeteta utvrđuje se za svaku godinu. Osiguranje nužnog smještaja ostvaruju obitelji u stanju socijalne potrebe ili pojedini članovi tih obitelji koji su u nevolji zbog poremećenih odnosa u obitelji. Pomoć u osiguranju nužnog smještaja ostvaruje se podnošenjem zahtjeva Gradu uz pribavljeno mišljenje Centra za socijalnu skrb. Osiguranje nužnog smještaja u pravilu se osigurava financiranjem podstanarskog odnosa obitelji u stanju socijalne potrebe ili pojedinih članova tih obitelji najduže do 60 dana.

Program zaštite osoba sa tjelesnim i mentalnim oštećenjima

Program obuhvaća: dodjelu jednokratne godišnje pomoći i pružanje pomoći u kući, subvencioniranje prehrane (nabavka i dostava gotovih obroka u kuću, nabavka živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa i dr.), obavljanje kućnih poslova (pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i sl., organiziranje pranja i glačanja rublja, nabavka lijekova i drugih potrepština, pomaganje oko plaćanja računa), održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba).

Osnovni program subvencije troškova stanovanja obuhvaća: subvencioniranje komunalne naknade, subvencioniranje odvoza kućnog smeća, subvencioniranje potrošnje vode, subvencioniranje stanarine, subvencioniranje utrošene električne energije,

subvencioniranje drva za ogrjev.

U okviru socijalnog programa postoji također subvencija troškova električne energije, subvencioniranje drva za ogrjev i program subvencije ostalih životnih troškova (nabavku zimnice i subvencioniranje komunalnih usluga sahrane).

2. Ženska ljudska prava

2.2. Programi savjetovanja i pomoći za žene

Programi savjetovanja i pomoći za žene, osim onih u Centru za socijalnu skrb, provode se u Malom Lošnju u nevladinim organizacijama. Savjetovanje je dnevno dostupno u Centru za zdravo odrastanje Idem i ja od 10 do 16 sati te u Ženskoj grupi Lošinj ponedjeljkom od 9 do 14 ili prema dogovoru telefonskim pozivom. Ciljevi savjetovanja za žene su bolje razumijevanje problema, dobivanje informacija o mogućim rješenjima, preuzimanje kontrole nad svojim životom, usvajanje novih oblika ponašanja i stvaranje i održavanje dobrih socijalnih odnosa.

Savjetovanje i pomaganje u prevladavanju posebnih teškoća u centru za socijalnu skrb provode stručni radnici. Njihova je zakonska obveza da pojedincu i obitelji koje su zahvatile nedaće i teškoće ili druga krizna stanja osim usluga savjetovanja osiguraju i pomoć u prevladavanju posebnih teškoća u slučaju bolesti, starosti, problema u odgoju djece, kroz vođenje kućanstva, raspolaganje novcem, organiziranje učenja djeteta, pravnu i drugu pomoć.

Djeca koja svjedoče nasilju nad majkama ili su i sama izložena nasilju u obitelji često proživljavaju duboke strahove i traume. U oba slučaja djeca su istraumatizirana doživljenim nasiljem i pokazuju simptome traume kao što su: uznemirenost, tjeskoba, agresivno ponašanje, nedostatak samopouzdanja i samouništavajuće ponašanje.

Većina djece također pokazuju vrstu psihosomatskih poremećajnih simptoma kao što su: nesаница, glavobolja, bolovi u trbuhu, mučnina, mokrenje u krevet, poremećaji u prehrani i drugo. Promjena okoline i uvjeta života nakon traume od izloženosti nasilju daljnji su razlozi zašto djeca osjećaju strah, ljutnju, gubitak,

zbnjenost i krivnju. Ima li žena djecu koja su svjedočila nasilju nad njom ili su i sama bila izravno izložena nasilju, treba razmisliti o tome da potraži stručnu pomoć i za djecu.

Savjetovanje je za djecu svakodnevno od 15 do 19 sati dostupno u udruzi Centar za zdravo odrastanje IDEM i ja. Uz individualni rad provodi se i kontinuirani preventivni grupni rad s djecom i mladima, koji obuhvaća pomoć u učenju, organizirane sadržaje slobodnog vremena, psihoedukativne radionice

i edukacijsko rehabilitacijski rad.

Savjetovanište za mlade Nastavnog Zavoda za javno zdravstvo Primorsko goranske županije namijenjeno je mladim ljudima, kao i njihovim roditeljima, koji mogu doći bez uputnice liječnika, a primit će povjerljive i besplatne usluge individualnog i obiteljskog savjetovanja. Savjetovanište se nalazi u Domu zdravlja Mali Lošinj i radi svake srijede. Dolazak u Savjetovanište potrebno je prethodno najaviti telefonom (335-920). Savjetovanje klijenata, odnosno psihoterapija, vrlo je individualno, no u prosjeku se susreti održavaju jednom tjedno u trajanju od jednog sata.

Klijente Savjetovaništa čine:

- eksperimentatori upućenih od strane nadležnog suda i Centra za socijalnu skrb,
- djeca i mladi rizičnog ponašanja upućeni od Centra za socijalnu skrb,
- učenici osnovnih i srednjih škola Županije upućeni od škole i školskog liječnika,
- mladi do 30 godina van sustava redovnog školovanja.

Za područje otoka Lošinja kontakt osoba je:

Daina Udovicich Corelli, psihologinja

051 321 551, 091 132 0408.

2. Ženska ljudska prava

2.3.

Programi savjetovanja i pomoći za djecu

Temeljem članka 21. Zakona o odvjetništvu i glave III Kodeksa odvjetničke etike, Hrvatska odvjetnička komora osigurava besplatnu pravnu pomoć socijalno ugroženim osobama i žrtvama Domovinskog rata u pravnim stvarima u kojima te osobe ostvaruju prava koja su u svezi s njihovim položajem.

Besplatna pravna pomoć osigurava se imenovanjem punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu.

1) Radi ostvarivanja besplatne pravne pomoći potrebno je Hrvatskoj odvjetničkoj komori u Zagrebu, Koturaška 53/II, dostaviti:

2. Ženska ljudska prava 2. 4. Besplatna pravna pomoć

- molbu za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu u kojoj treba navesti za kakav postupak se traži punomoćnik, a ako se postupak već vodi, navesti radi čega se vodi, pod kojim brojem i pred kojim tijelom te dostaviti presliku tužbe,
  - potvrdu nadležne porezne uprave o imovnom stanju,
  - potvrdu o visini mjesečnih primanja, odnosno potvrdu Zavoda za zapošljavanje o nezaposlenosti,
  - fotokopiju domovnice,
- ukoliko se radi o postupcima radi uzdržavanja maloljetne djece ili osporavanja odnosno utvrđivanja očinstva, treba dostaviti i njihove domovnice, odnosno rodne listove (u kopiji).

2) Radi ostvarivanja besplatne pravne pomoći u postupcima radi uzdržavanja maloljetnog djeteta potrebno je da zakonski zastupnik maloljetnog djeteta Hrvatskoj odvjetničkoj komori u Zagrebu, Koturaška 53/II dostavi:

- molbu za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu u kojoj treba navesti za kakav postupak se traži punomoćnik (radi utvrđivanja uzdržavanja, ovrhe uzdržavanja ili povišenja

uzdržavanja) i imena djece o čijem se uzdržavanju radi,

- ako se postupak već vodi treba navesti radi čega se vodi, pod kojim brojem i pred kojim tijelom te dostaviti presliku tužbe
- fotokopiju rodnog lista ili domovnice zakonskog zastupnika i djeteta

Podnošenje molbe Hrvatskoj odvjetničkoj komori radi imenovanja punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu ne prekida protek rokova propisanih za podnošenje tužbi, ulaganje pravnih lijekova, odnosno drugih propisanih rokova.

Hrvatska odvjetnička komora je udruga odvjetnika koja se ne bavi davanjem pravnih savjeta. Besplatna pravna pomoć koju osigurava Hrvatska odvjetnička komora ne odnosi se na davanje pravnih savjeta.

Molbe za imenovanje punomoćnika za zastupanje bez prava na nagradu predaju se poštom na adresu:

Hrvatska odvjetnička komora
Koturaška 53/II
10 000 Zagreb.

Molba se može predati i na porti Hrvatske odvjetničke komore, srijedom od 10 do 14 sati.

Karakteristika ove vrste nasilja je u tome da se provodi protiv žena kao socijalne skupine. Nasilje nad ženama je rodno uvjetovano, dakle samo temeljem spola žene uskraćivanje mogućnosti da iskoristi i realizira sve svoje sposobnosti i mogućnosti razvitka. Diskriminacija temeljem spola je nerijetko općeprihvaćena u društvu, a proteže se kroz javnu i privatnu sferu, u domeni politike, zapošljavanja i karijere, pristupa uslugama i javnim servisima i manifestira se od postojanja dvostrukih mjerila za žene i muškarce pa do fizičkog nasilja koje sustavno ometa i ugrožava sam život žena. Istodobno žene to isto nasilje doživljavaju kao nužno zlo njihova rodnog postojanja ili kao rezultat biološki temeljenog odnosa između muškarca i žene.

3. Nasilje protiv žena

Nasilje protiv žena prepoznato je međunarodno-pravnim dokumentima kao i domaćim zakonodavstvom kao kršenje ljudskih prava žena i zabranjeno. Pobjornimo li samo deklaracije, konvencije, rezolucije i smjernice o ovoj temi, uvidjet ćemo da je problem neravnopravnosti žena i rasprostanjenost nasilja globalna pojava koju nije jednostavno iskorijeniti. Međunarodni dokumenti koji reguliraju ovo područje su: UN Deklaracija o uklanjanju nasilja protiv žena (1993), Bečka deklaracija - "Parlamenti: djelujmo sada da bismo zaustavili obiteljsko nasilje!" (2008.), Rezolucija 1582 Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (2007.), UNESCO Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju (1960.), Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966.), Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, (1966.), Konvencija o suzbijanju trgovine osobama i eksploatacije prostitucije drugih (1950.), Konvencija o političkim pravima žena (1952.), Konvencija o državljanstvu udate žene (1957.), Konvencija o pristanku na brak, minimalnoj dobi za zaključivanje braka i registraciji brakova (1962.), Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979.),

Konvencija Međunarodne organizacije rada (br. 100) o jednakoj naknadi za muškarce i žene za rad jednake vrijednosti (1951.), UNESCO Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju (1960.), Konvencija Međunarodne organizacije rada (br. 111) o diskriminaciji glede zapošljavanja i zanimanja (1958.), Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda - Europska konvencija o ljudskim pravima (1950.) s Protokolima, Europska konvencija za sprečavanje torture i neljudskih ili ponižavajućih postupanja ili kazni (1987.), Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1995.), Pekinška platforma za djelovanje, Konvencija (br.103) o zaštiti majčinstva iz 1952. (revidirana), Konvencija (br.111) o zabrani diskriminacije u zvanju i zapošljavanju (1958.), Konvencija (br.122) o politici zapošljavanja (1964.), Konvencija (br.156) o radnicima s obiteljskim obvezama (1981.), Konvencija o političkim pravima žena (1952.), Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece (2000.), Ugovor o Europskoj zajednici (2002.), Ugovor o Europskoj uniji (2002.), Povelja temeljnih prava EU (2000.), Smjernica 75/117/EEC – jednake plaće, Smjernica 76/207/EEC - jednako postupanje, pristup zaposlenju i promaknuću, stručno usavršavanje, radni uvjeti, spolno uznemiravanje na radnom mjestu, Smjernica 2002/73/EC – uznemiravanje i seksualno uznemiravanje, Smjernice 79/7/EEC; 86/378/EEC; 96/97/EC – socijalna sigurnost, Smjernica 86/613/EEC – jednako postupanje i samostalna djelatnost, Smjernice 92/85/EC; 96/34/EC – trudnoća i roditeljski dopust, Smjernica 97/80/EEC – prebacivanje tereta odgovornosti, Rezolucija Vijeća Europske unije na temu žene i znanost (1999.).

Usprkos svim ovim dokumentima svaka treća žena izvrgnuta je nekom obliku nasilja i diskriminaciji.

U hrvatskom zakonodavstvu područje diskriminacije diskriminacija temeljem spola zabranjena je Ustavom, Zakonom o ravnopravnosti spolova, Zakonom o suzbijanju diskriminacije, Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji. U Kaznenom zakonu također stoji: “Član obitelji koji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine”.

3. Nasilje protiv žena

3. 1. Partnersko nasilje – definiranje pojma

Muško nasilje nad ženama je svaki oblik fizičkog, psihičkog, seksualnog i/ili ekonomskog zlostavljanja koje ženi nanosi ili je nanosio muškarac s kojim je u vezi ili je bila u intimnoj vezi, i to bilo da su živjeli zajedno ili odvojeno. U RH nasilje nad ženama regulira Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (članak 4.) koji vrlo precizno definira nasilje nad ženama o kojem primarno govori kada se govori o nasilju u obitelji te nasilju nad djecom.

Muška dominacija nad ženama unutar obitelji održala je kontinuitet u zakonima, te društvenim normama i strukturama. Žene su pravo glasa dobile puno kasnije nego muškarci, jer je posjedovanje

zemlje i nekretnina dugo bio osnovni preduvjet ovog prava, što pokazuje dugotrajnu obespravljenu ženu vezano uz posjedovanje imovine u ne tako dalekoj prošlosti. Žene su dugo bile isključene iz obrazovnog sustava i aktivne uloge u političkom životu, u mnogim područjima nisu imale jednaka zakonska prava kao muškarci, te su bile podređene ocu ili mužu. Muško nasilje nad ženama tijekom povijesti doživljavano je kao privatni čin, a i danas je izraženo shvaćanje po kojem se u privatne obiteljske stvari nitko ne treba miješati.

Dugo vremena trebalo je proći da se donesu odgovarajući zakoni koji bi zaštitili žene koje su proživjele partnersko nasilje, ali i poslužili prevenciji takvih oblika nasilja.

U Općoj preporuci br. 19 Odbora UN za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena naglašava se da «nasilje temeljeno na spolu je oblik diskriminacije koji ozbiljno ugrožava mogućnost žena da uživaju prava i slobode na osnovi jednakosti s muškarcima». I danas usprkos promjeni zakonodavstva oni akteri koji su dužni prijaviti nasilje ili intervenirati u slučaju nasilja

pokazuju suzdržanost da u slučaju partnerskog nasilja postupe kao u drugim slučajevima nasilja. Stoga je važno da žene dobro poznaju svoja prava i obveze institucija, kao i da prepoznaju nasilje.

Važno je znati da ne postoji određen i prepoznatljiv tip nasilnika. Postoje mitovi o tome koji je profil nasilnika, pa se unaprijed vjeruje da nasilnik ne može biti obrazovana osoba, osoba koja je društveno dobro prihvaćena i pristojna, osoba koja je trijezna i inače neproblematična. Nasilnik može biti bilo čiji muž, partner, sin, otac, mladić ili nepoznat muškarac. Također nasilnici mogu biti višeg ili nižeg stupnja obrazovanja, zaposleni ili nezaposleni, ali i vrlo poštovani članovi društva.

Razlog za nasilje nad ženama je moć i kontrola, a muškarci da bi je zadržali koriste različite oblike zlostavljanja. Moć i kontrola uspostavljaju se kroz zastrašivanje, emocionalno zlostavljanje, izoliranje, umanjivanje, poricanje i okrivljavanje, korištenje djece, korištenje muških privilegija, ekonomsko zlostavljanje, prijetnjom i silom. Nasilje se može dogoditi svakoj ženi neovisno o njezinoj dobi, mjestu življenja, stupnju obrazovanja, nacionalnosti ili ekonomskoj moći.

U Hrvatskoj je svaka treća žena preživjela fizičko nasilje od sadašnjih ili bivših partnera. Također, 34% žena preživjelo je seksualno nasilje. Svaka druga žena koja se javi za pomoć prijavljuje da joj je partner prijetio ubojstvom, a podaci o psihičkom nasilju pokazuju da je taj oblik nasilja preživjelo više od 50% žena u Hrvatskoj. Ipak 83% žena nikad ne zatraži pomoć policije.

Oblici ponašanja koji slijede nisu uobičajeni dio raspodjele muško – ženskih uloga, nego oblici nasilja i pojedinci i pojedinke, žene i muškarci te predstavnici institucija trebaju ih prepoznati kao nasilje:

- fizički napadi (šamari, premlaćivanje, nanošenje tjelesnih ozljeda, davljenje, guranje...)
- pokazivanje sile (razbijanje stvari, bacanje predmeta, prijetnja oružjem...)
- verbalni napadi (galama, uvredljive i ponižavajuće poruke, prijetnje, ucjene...)
- seksualni napadi (prisilni seksualni odnosi, seksualne aktivnosti koje ne želite, izlaganje pornografskim sadržajima protiv volje...)
- ekonomsko zlostavljanje (zabrana odlaska na posao i traženje zaposlenja, dolaženje na radno mjesto i nasilno ponašanje...)
- finansijsko zlostavljanje (oduzimanje novca i imovine, zabrana korištenja zajedničkih dobara, nepodmirivanje materijalnih potreba djece...)
- socijalna izolacija (ograničavanje slobode kretanja, zabrana kontakta s prijateljima i rodbinom, kontrola telefonskih razgovora...)
- emocionalne ucjene (prijetnje samoubojstvom zbog rastave, optuživanje za ravnodušnost...)
- ograničavanje intelektualne slobode (zabrana obrazovanja, zabrana izražavanja vlastitih i nametanje svojih uvjerenja, vjerskih i kulturnih osjećaja...)
- ometanje roditeljske uloge (sprječavanje kontakta s djecom, određivanje odgojnih postupaka, manipuliranje djecom da bi se spriječio ženin roditeljski utjecaj...)

Ako je žena bila ili je izložena nasilju, treba i može izaći iz te veze i ostvariti prava na život bez nasilja.

U slučaju da ste izloženi nasilju trebate nazvati policiju. Također se tijekom radnog vremena možete obratiti nadležnom Centru za socijalnu skrb.

Policiju treba nazvati na 192 jer se svaki telefonski razgovor snima, a poziv je besplatan. Operativac na broju 192, koji uzima obavijest, prijavu ili zahtjev za intervenciju i pomoć, dužan je taj poziv proslijediti u vidu obavijesti za intervencijom u nadležnu policijsku postaju po mjestu stanovanja.

3. Nasilje protiv žena

3.2. Kako postupiti u slučaju nasilja

Od policije treba tražiti:

- da povede prekršajni postupak protiv počinitelja nasilja;
- da Vas informira o zaštitnim mjerama i značenju zaštitnih mjera;
- da u suradnji i dogovoru s Vama zatraži od prekršajnog suda izdavanje zaštitnih mjera koje ona smatra najučinkovitijima.

Nakon prijave policiji važno je otići liječniku i izjaviti pri pregledu tko je nanio ozljedu. Eksplicitno, imenom i prezimenom trebate navesti počinitelja jer je to dokazni materijal na sudu u daljnjem prekršajnom ili kaznenom postupku.

Ukoliko nemate zdravstveno osiguranje, hitan liječnički pregled obaviti će traumatološka bolnica, svaka ustanova hitne medicinske pomoći ili dežurna liječnica/ik u Hrvatskoj.

Dobro je fotografirati ozljede jer te fotografije mogu biti korisne dođe li do sudskog postupka. Ako je moguće treba fotografirati i predmete i stvari u kućanstvu uništene ili oštećene pri napadu, koje su srušene ili razbijene.

Ako Vas je partner izbacio iz stana i promijenio brave potrebno je pozvati policiju i to prijaviti (postupak na telefon 192 kao što je već navedeno). Putem odvjetnika potrebno je uložiti tužbu sudu radi smetanja posjeda. U međuvremenu trebate pokušati pronaći mogućnost privremenog smještaja do vraćanja u posjed stana, mada u Malom Lošinj u nema organiziranog skloništa ili smještaja.

Za žene koje traže pomoć i zaštitu od nasilja posebno je značajan Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, koji precizno definira obaveze nadležnih tijela. Za njih je izuzetno značajno da poznaju obveze tijela koje su dužna postupiti, a to su policija, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove, odgojno-obrazovne ustanove i sudovi. U slučaju da ne dobiju tretman koji je definiran Protokolom, žene taj tretman imaju pravo zahtijevati i na postojeći se žaliti.

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Iz osnovnih odredaba Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 116/03.) osobito se naglašava obveza prijavljivanja nasilja u obitelji te da su zdravstveni djelatnici, djelatnici socijalne skrbi, psiholozi, socijalni radnici, socijalni pedagozi i djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova dužni prijaviti policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svoje dužnosti. Osobe koje ne postupaju u skladu sa zadanim obvezama čine prekršaj.

Državna tijela obuhvaćena ovim Protokolom dužna su odmah poduzeti mjere potrebne za osiguranje ustroja, organiziranosti, opremljenosti i dovoljnog broja specijaliziranih stručnjaka koji se u njihovom djelokrugu bave problematikom nasilja u obitelji, uz dostatno osiguravanje sredstava u Državnom proračunu od strane resornih ministarstava.

Policija

U slučaju zaprimanja (na bilo koji način i od bilo koga) dojave o nasilju ili zaprimanja zahtjeva za pružanje pomoći osobi izloženoj bilo kojem obliku ili modalitetu nasilja u obitelji, službena (stručna) osoba dužna je postupati na sljedeći način:

1. Žurno i bez dogode uputiti na mjesto događaja, kada je moguće, najmanje dva policijska službenika/ce (po mogućnosti različitog spola) radi pružanja intervencije, tj. provjere dojave ili zahtjeva (provjeru je potrebno izvršiti i u slučaju zatvorenog stana/kuće). Temeljem uvida u zatečeno stanje odmah poduzimati mjere i radnje u cilju trenutne zaštite i pružanja potrebne zdravstvene i druge pomoći osobi oštećenoj nasiljem, te sprječavanja počinitelja u daljnjem nasilničkom ponašanju;

2. Pribaviti podatke i prikupiti obavijesti potrebne za razjašnjavanje i dokazivanje prekršajnog ili kaznenog djela Nasilničkog ponašanja u obitelji ili nekog drugog prekršaja odnosno kaznenog djela počinjenog nasiljem u obitelji, a za koje se postupa po službenoj dužnosti;

2.1. Pribaviti podatke i prikupiti obavijesti na način kojim će se osobi, za koju je prijavljeno ili se pretpostavlja da je žrtva nasilja, pružiti mogućnost da policijskom službeniku/ci neometano i bez straha u odvojenim prostorijama, bez nazočnosti počinitelja nasilja, priopći sve obavijesti relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja. Pri tome treba posebno uzimati u obzir sve obavijesti koje se tiču okolnosti vezanih uz trajanje, kontinuitet i način počinjenog nasilja, eventualno ranije nasilje te jesu li nadležna tijela već postupala u slučaju nasilja u obitelji i u kojem opsegu. Potrebno je posebno uzeti u obzir izloženost i nazočnost djece nasilju. O tome treba izraditi službenu bilješku u kojoj je potrebno na precizan način unijeti sadržaj navoda žrtve o činjenicama;

2.2. Upoznati počinitelja nasilja s mjerama koje će se protiv njega poduzeti, a s ciljem trenutnog prekidanja nasilja i pomoći počinitelju u promjeni ponašanja;

2.2.1. Ukoliko počinitelj nasilja u obitelji legalno posjeduje oružje, ono će se privremeno oduzeti radi sprječavanja moguće zloporabe i predlaganja pokretanja odgovarajućeg postupka oduzimanja oružja ili oružnog lista;

2.2.2. U slučaju saznanja o ilegalnom posjedovanju oružja, poduzet će se potrebne mjere radi njegovog pronalaženja, oduzimanja i prijavljivanja počinitelja kažnjive radnje;

3. Privesti počinitelja nasilja u obitelji u prostor policije radi zadržavanja, podnijeti Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja Nasilničkog ponašanja u obitelji, odnosno podnijeti kaznenu prijavu zbog kaznenog djela Nasilničkog ponašanja u obitelji, te počinitelja privesti prekršajnom sucu, odnosno istražnom sucu, sukladno važećim zakonskim propisima;

3.1. U Zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka, uz prijedlog za određivanje zadržavanja do nastupanja okrivljenika na izvršenje kazne, ovisno o utvrđenim okolnostima i ispunjenim uvjetima, tražiti i izricanje odgovarajućih zaštitnih mjera odnosno mjera opreza;

3.2. Policijski službenici/ce koji su priveli okrivljenika prekršajnom sudu, odnosno osumnjičenika istražnom sudu, sa prijedlogom za određivanje zadržavanja, odnosno pritvora, dužni su saznati odluku prekršajnog odnosno istražnog suca, te u slučaju da prekršajni sudac nije odredio zadržavanje ili istražni sudac nije odredio pritvor, dužni su o tomu odmah izvijestiti žrtvu;

3.3. Ukoliko je nasiljem oštećeno dijete ili maloljetna osoba ili je nazočila nasilju (zbog osnovane sumnje na kazneno djelo Zapuštanja i zlostavljanja djeteta ili maloljetne osobe) ili kad postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo Nasilničkog ponašanja u obitelji, u rad se izravno uključuju i preuzimaju postupanje specijalizirani policijski službenici/ce za maloljetničku delinkvenciju koji vode i koordiniraju timski rad sustava policije na zaštiti od nasilja u obitelji;

3.4. Tijekom postupanja policijski službenici/ce dužni su na primjeren i jasan način upoznati žrtvu nasilja s njenim zakonskim pravima, posebno zaštitnim mjerama i uvjetima njihovog izricanja i primjene, te mjerama i radnjama koje će u daljnjem postupanju policija poduzeti protiv počinitelja nasilja, a koje su osobito važne za zaštitu njene sigurnosti (npr. o privođenju počinitelja u prostor policije, određivanju i trajanju mjere zadržavanja, preprati prekršajnom ili istražnom sucu s prijedlogom za zadržavanje, odnosno određivanju pritvora, o puštanju počinitelja odmah nakon poduzetog ispitivanja od strane prekršajnog ili istražnog suca, o važnosti samozaštitnog ponašanja i suradnog odnosa žrtve na način kojim će pridonijeti postizanju svoje sigurnosti, o adresaru ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji, o mogućnostima sklanjanja žrtve u odgovarajuće sklonište za žrtve obiteljskog nasilja ili Dom za djecu i odrasle osobe žrtve nasilja u obitelji);

3.5. Ukoliko žrtva nasilja traži smještaj u sklonište ili Dom za djecu i odrasle osobe žrtve nasilja u obitelji, od nadležnog centra za socijalnu skrb zatražit će se poduzimanje mjera potrebnih da se žrtvu odmah smjesti u odgovarajuće sklonište, a u slučaju da to centar zbog opravdanih okolnosti nije u mogućnosti izvršiti, prijevoz žrtve do skloništa obaviti će policijski službenici, čuvajući pri tome tajnost i sigurnost adrese smještaja;

3.6. Ukoliko je potrebno žurno zbrinuti žrtvu obiteljskog nasilja, posebno dijete ili maloljetnika, ili obaviti obavijesni razgovor s djetetom ili maloljetnikom, odmah zatražiti dolazak i intervenciju socijalnog radnika centra za socijalnu skrb radi zbrinjavanja i zaštite dobrobiti djeteta vodeći računa da boravak u policijskoj postaji bude što kraći;

4. Izraditi i uputiti pisane obavijesti centru za socijalnu skrb o poduzetom i utvrđenom u svrhu poduzimanja socijalno-intervencijskih mjera ili mjera obiteljsko-pravne zaštite;

5. Unositi podatke o prekršaju, počinitelju i oštećenim osobama, predloženim zaštitnim mjerama te izvršenim zaštitnim mjerama stavljenim u djelokrug policije, u postojeću Evidenciju prekršaja Nasilničkog ponašanja u obitelji;

6. U cilju osiguranja pravodobnog, zakonitog i cjelovitog postupanja, ostvarenja međuresorne suradnje tijekom postupanja, te postizanja i zaštite uvjeta potrebnih za pravilan odgoj i svekoliki razvitak djece i mladeži, ostvarenja načela ravnopravnosti spolova te u tu svrhu i radi pravodobnog izjavljivanja žalbe na odluke prekršajnih sudova, rad sustava policije na zaštiti od nasilja u obitelji koordiniraju, usmjeravaju i prate specijalizirani policijski službenici/ce za maloljetničku delinkvenciju i kaznenopravnu zaštitu djece i mladeži;

7. Radi provedbe postupanja sukladno ovom Protokolu, operativno dežurstvo nadležne Policijske postaje dužno je o zaprimljenoj dojavi o nasilju u obitelji i postupanju tijekom pružanja policijske intervencije pravodobno izvješćivati nadležnog specijaliziranog policijskog službenika/cu za maloljetničku delinkvenciju koji će, praćenjem i usmjeravanjem rada, pridonijeti osiguranju poduzimanja djelotvornih mjera potrebnih za razjašnjenje događaja, obaviještenosti žrtve o zakonskim pravima i mogućnostima postizanja zaštite od daljnjeg

nasilja, pokretanju odgovarajućeg postupka zbog nasilja u obitelji, te pravodobnom obavještanju i uključivanju u rad drugih nadležnih tijela, ustanova, službi i udruga;

8. U cilju osiguranja postupanja iz točke 7. ovog Protokola o načinu postupanja policije, te suglasnosti s poduzetim i utvrđenim, kao i stavljenim prijedlozima i zahtjevima radi primjerenog sankcioniranja počinitelja nasilja u daljnjem postupku i djelotvorne zaštite žrtve nasilja u obitelji - prije potpisivanja prijavnog materijala od strane nadležnog rukovoditelja/ce policijske postaje - specijalizirani policijski službenik/ca za maloljetničku delinkvenciju, nakon uvida, supotpisat će Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno kaznenu prijavu, koje će se podnijeti zbog prekršaja, odnosno kaznenog djela počinjenog nasiljem u obitelji;

9. U slučaju da je nasilje u obitelji počinjeno od strane osobe liječene od alkoholizma ili drugih ovisnosti i/ili osobe s duševnim smetnjama, o tome odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb radi poduzimanja zakonom predviđenih ovlasti.

Centri za socijalnu skrb

Kada djelatnik/ca centra za socijalnu skrb od bilo koga i na bilo koji način u svom radu (pisanim putem, telefonom, usmenom dojavom, saznanjem iz medija i tijekom nekog drugog postupka koji se vodi pred istim centrom za socijalnu skrb ili na bilo koji drugi način) stekne saznanja o nasilju u obitelji ili zaprimi obavijest o sumnji da je počinjeno nasilje u obitelji, dužan je postupiti na sljedeći način:

1. Odmah po saznanju ili zaprimanju dojave o obiteljskom nasilju žurno i bez odgode izvršiti prijavu policiji bez obzira je li to već učinilo drugo tijelo, te dostaviti sve zaprimljene obavijesti o slučaju, a o dojavi i saznanju izraditi službenu bilješku u koju će se unijeti

podaci o žrtvi, počinitelju te počinjenom nasilju i žurno oformiti spis;

2. Započeti s drugim aktivnostima usmjerenim prema pomoći žrtvi u okviru nadležnosti centra za socijalnu skrb, pri čemu će se naročito:

2.1. Uspostaviti što žurniji kontakt sa žrtvom;

2.2. Upoznati žrtvu nasilja, odnosno njezina zakonskog zastupnika ili skrbnika o njezinim zakonskim pravima, poglavito o pravima djeteta na zaštitu od svakog oblika nasilja i zanemarivanja, ovlastima i postupanju centra za socijalnu skrb u zaštiti građana, kao i s mjerama i radnjama koje će u danjem postupanju centar za socijalnu skrb poduzeti, a koje su osobito važne za zaštitu sigurnosti žrtve odnosno sigurnosti djeteta, posebno vezano za smještaj žrtve i djeteta u sklonište ili dom za žrtve obiteljskog nasilja u suradnji s odgovarajućim nevladinim organizacijama te zajedno sa ženom žrtvom nasilja izraditi plan njene sigurnosti, posredovati i pomoći žrtvi nasilja kod ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć i zastupanje kod Hrvatske odvjetničke komore, pomoći i posredovati kod ostvarivanja prava na besplatnu zdravstvenu pomoć ili je uputiti u odgovarajuće savjetovalište. U kontaktiranju sa žrtvom nasilja u obitelji centar za socijalnu skrb je dužan postupati sa osobitim senzibilitetom za problem obiteljskog nasilja, njegove uzroke i različite pojavne oblike pri čemu će se tijekom svakog postupanja žrtvi iskazivati osobito razumijevanje spram problema obiteljskog nasilja;

2.3. U slučaju pokrenutih kaznenih ili prekršajnih postupaka vezanih uz nasilje u obitelji centar će u svakom pojedinom slučaju, rukovodeći se načelom najboljeg interesa djeteta, vrlo pažljivo razmotriti jesu li cjelovito zaštićena prava i interesi djeteta te, u protivnom, djetetu imenovati posebnog skrbnika za potrebe tih postupaka;

2.4. Omogućiti žrtvi da neometano i bez straha iskaže sve činjenice relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja prema njoj i djeci, a posebno vezano uz sve činjenice koje se tiču nazočnosti djece činu nasilja ili izloženosti djece nasilju na bilo koji način (u slučaju potrebe za žurnom i cjelovitom zaštitom djece, usmjerene prema trenutnoj zaštiti žrtve nasilja s djecom, odmah temeljem usmenog rješenja poduzeti mjere za zaštitu djece). Pri tome će se naročito usmjeriti pozornost i provjeriti okolnosti vezane uz trajanje, kontinuitet i način počinjenog nasilja, eventualno ranije nasilje i raniju izloženost žrtve nasilja i djece nasilju te jesu li nadležna tijela već postupala u slučaju nasilja u obitelji te u kojem opsegu. Pri postupanju centar za socijalnu skrb će osobito voditi računa o zaštiti žrtve nasilja pred upravnim tijelom, poglavito njene sigurnosti i odvojeno saslušati žrtvu i počinitelja;

2.5. Radi dodatnog utvrđivanja činjeničnog stanja djelatnici/ce centra za socijalnu skrb će izvidom i na drugi primjeren način žurno utvrditi relevantne činjenice razgovorom s djelatnicima/ama odgojno-obrazovnih ustanova, obiteljskim liječnikom/com te ostalim osobama koje bi mogle dati valjanu obavijest o svim okolnostima počinjenog nasilja;

2.6. O svakoj poduzetoj radnji u slučaju nasilja u obitelji djelatnici/ce centra za socijalnu skrb dužni su izraditi službenu bilješku, izvješće ili zapisnik;

3. Nakon prikupljanja svih potrebnih činjenica centar za socijalnu skrb, provodi postupak radi ostvarivanja prava žrtve nasilja i djece, propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi i primjene mjera obiteljsko-pravne zaštite sukladno Obiteljskom zakonu, a posebno mjera radi zaštite prava i dobrobiti djeteta uvažavajući najbolji interes djeteta;

3.1. Centar za socijalnu skrb dužan je radi zaštite dobrobiti djeteta, ukoliko se radi o nasilju u obitelji koje je počinio roditelj koji ne živi s djetetom, vrlo pažljivo razmotriti je li potrebno donijeti odluku

kojom se roditelju, koji ne živi s djetetom, zabranjuje susreti i druženja radi zaštite zdravlja i drugih važnih interesa djeteta, odnosno je li zbog nasilja u obitelji potrebno donijeti odluku kojom se tom članu obitelji zabranjuje neovlašteno približavanje djetetu na određenim mjestima ili na određenoj udaljenosti te uznemiravanje djeteta. O tome će centar za socijalnu skrb obavijestiti roditelja koji ne zlostavlja dijete i na primjeren i pozoran način i dijete te pribaviti njegovo mišljenje i uzeti ga u obzir, ukoliko ono nije suprotno djetetovom interesu, pri čemu će se posebno cijeniti potreba djeteta za zaštitom od daljnjeg nasilja i o čemu će se pribaviti mišljenje i preporuka odgovarajućeg stručnjaka. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti;

4. U neodgovidnim slučajevima, kao što je poduzimanje mjera za otklanjanje neposredne opasnosti za život i zdravlje člana obitelji-žrtve obiteljskog nasilja, centar za socijalnu skrb postupit će po službenoj dužnosti i donijeti usmeno rješenje radi trenutne zaštite sigurnosti žrtve, posebice djece, te narediti izvršenje rješenja bez odgode. O tome je potrebno sastaviti zapisnik. Po donošenju usmenog rješenja centar za socijalnu skrb dužan je donijeti rješenje u pisanom obliku u roku od osam dana i dostaviti ga strankama, a obavijest o tome dostaviti policiji;

5. U slučaju da je dijete postalo žrtva obiteljskog nasilja na način da je bilo izravno izloženo nasilju ili da je svjedočilo nasilju, centar za socijalnu skrb će žurno izreći odgovarajuće mjere obiteljsko-pravne zaštite vodeći računa o svim okolnostima slučaja, redovito (najmanje 2 puta mjesečno) i pažljivo nadzirati izvršavanje provođenja mjera i postignute rezultate pri čemu je dužan izraditi odgovarajuće izvješće ili službenu bilješku. Pri evaluaciji rezultata izrečene mjere naročito će se uzeti u obzir stajalište djeteta o prilikama u kojima živi pri čemu će se zatražiti pomoć odgovarajućih stručnih službi i ustanova. Po potrebi, ukoliko izrečena mjera ne daje rezultate, centar će odnosnu mjeru

zamijeniti drugom mjerom, a pri izboru nove mjere naročito će voditi računa o konkretnim prilikama i potrebama;

6. Na traženje državnog odvjetništva ili policije centar za socijalnu skrb dužan je odmah dostaviti svu dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari (primjerice, koja uključuje i izvješće socijalnog radnika, izvješće voditelja mjere nadzora, nalaz i mišljenje psihologa te drugu dokumentaciju o izvršenju poduzetnih mjera);

7. Djelatnik centra za socijalnu skrb dužan je odmah se odazvati na poziv policije radi trenutnog zbrinjavanja djeteta ili maloljetnika i obavijesnog razgovora kod postupanja u vezi nasilja u obitelji;

8. Pri donošenju svih odluka kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta centar za socijalnu skrb dužan je osobito utvrđivati postojanje obiteljskog nasilja.

Zdravstvene ustanove

U slučaju sumnje da je ozljeda ili zdravstveno stanje posljedica nasilja u obitelji, zdravstveni je djelatnik dužan posebno obzirno razgovarati s osobom te je navesti da mu se kao zdravstvenom djelatniku povjeri o postojanju nasilja u obitelji i saznati što više okolnosti u vezi s povredom ili zdravstvenim stanjem.

U slučaju saznanja o počinjenom nasilju u obitelji, zdravstveni djelatnici/ce dužni su postupati na sljedeći način:

1. Sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji prijaviti policiji;
2. Utvrditi uzroke i način nastanka ozljeda te obaviti cjeloviti zdravstveni pregled;

3. Razgovarati sa žrtvom o mogućnostima rješavanja problema, savjetovati je, uputiti ženu žrtvu u ostale mogućnosti skrbi koje pružaju nevladine organizacije, u njena prava sukladno Zakonu i na daljnju obradu ovisno o potrebama te biti u stalnom kontaktu sa socijalnom službom i policijom;

4. U slučaju tjelesne ozljede nanesene od člana obitelji, liječnik/ca u Hitnoj medicinskoj pomoći ili izabrani liječnik/ca dužan je ispuniti Prijavu ozljede/bolesti br: 030911 ili br: 03055, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji te Prijavu označiti brojem koji sadrži datum, mjesec i godinu nastanka ozljede (zaokružena rubrika 4.). Prijavu treba voditi u posebnom protokolu i bolesničkom kartonu;

5. Navedena prijava podnosi se policiji i područnom uredu HZZO-a prema prebivalištu osigurane osobe. Broj se nalazi u lijevom uglu iskaznice osigurane osobe;

6. Na traženje državnog odvjetništva ili policije zdravstvene su ustanove dužne odmah dostaviti svu dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari;

7. Ukoliko je žrtva nasilja u obitelji osoba s duševnim smetnjama ili osoba liječena od alkoholizma i drugih ovisnosti, po potrebi je uputiti na liječenje odnosno prisilno hospitalizirati i o tome obavijestiti centar za socijalnu skrb i policiju;

8. Ukoliko je počinitelj nasilja u obitelji osoba s duševnim smetnjama ili osoba liječena od alkoholizma i drugih ovisnosti, po potrebi ga uputiti na liječenje odnosno prisilno hospitalizirati i o tome obavijestiti centar za socijalnu skrb i policiju, a prije njenog puštanja zdravstveni djelatnici o tome moraju obavijestiti žrtvu.

Odgojno - obrazovne ustanove

Učitelji i stručni suradnici dužni su poduzimati mjere zaštite prava djeteta/učenika te o svakom kršenju tih prava, posebice o oblicima tjelesnog ili duševnog nasilja, spolne zlouporabe, zanemarivanja ili nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja, odmah:

1. Ukoliko je dijete/učenik povrijeđeno u mjeri koja zahtijeva liječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može pretpostaviti da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne medicinske pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, otpratiti ili osigurati pratnju djeteta od strane stručne osobe liječniku/ci te sačekati liječničku preporuku o daljnjem postupanju;

2. Žurno izvijestiti ravnatelja škole koji će izvršiti prijavu policiji i obavijestiti centar za socijalnu skrb te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima slučaja i aktivnostima koje će se poduzeti, te na traženje državnog odvjetništva ili policije odmah dostaviti svu dokumentaciju vezanu uz razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari;

3. Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje je izazvalo traumu, savjetovati se sa stručno-razvojnou službom odgojno-obrazovne ustanove, stručnjacima centra za socijalnu skrb kojeg je obavijestio o slučaju te sa drugom stručnom službom izvan ustanove o načinu postupanja i pomoći djetetu žrtvi nasilja u obitelji u okviru odgojno-obrazovne ustanove;

4. O dojavu nasilja i o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku, koja će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

Pravosudna tijela

Pravosudna tijela (sudovi i/ili državno odvjetništvo) će:

1. U predmetima vezanim uz nasilje u obitelji postupati žurno;

2. Sud pred kojim se vodi prekršajni ili kazneni postupak, vezan uz zaštitu prava i interesa djece, nadležnom centru za socijalnu skrb i policiji dostavit će obavijest o pokretanju postupka i pravomoćnim odlukama donesenim u prekršajnom odnosno kaznenom postupku;

3. Tijekom vođenja postupka stranku-žrtvu obiteljskog nasilja na njezin zahtjev izvijestiti o njenim pravima pri čemu će se voditi računa o tome da žrtva-stranka, koja je pravno neuka, bude izvještena o svojim pravima;

4. Sudovi će na neposredni osobni zahtjev stranke-žrtve obiteljskog nasilja, zakonskog zastupnika i/ili skrbnika izvijestiti odnosnu osobu o ishodu postupka i dati joj presliku pravomoćnog rješenja;

5. Sudovi će o primijenjenim zaštitnim mjerama propisanim Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji voditi evidencije i dostavljati ih ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa;

6. Osigurati organizaciju rada prekršajnih sudova na način da mogu provoditi nadležne postupke i u dane vikenda i blagdana;

7. Zbog počinjenog nasilja u obitelji suci prekršajnih sudova i istražni suci osigurati će prihvat dovedenog okrivljenika odnosno osumnjičenika radi određivanja zadržavanja u prekršajnom, odnosno određivanja pritvora u kaznenom postupku, te ispitati dovedenu osobu i odlučiti o načinu vođenja daljnjeg postupka;

8. Sudovi će osigurati zaštitu žrtve pri dolasku na sud i unutar suda, omogućavanjem davanja iskaza odvojeno od počinitelja te fizičkom

zaštitom žrtve u suradnji s policijom.

Svako državno tijelo dužno je:

1. Prema žrtvama, s ciljem izbjegavanja sekundarne viktimizacije, postupati obzirno, na način kojim se poštuje njihovo dostojanstvo. Postupajući prema žrtvama nasilja nadležna tijela i ustanove dužne su osigurati rodno-senzitivan tretman.

1.1. Postupajući prema djeci nadležna tijela i ustanove dužna su postupati prema načelu najboljeg interesa djeteta, naročito pazljivo i obzirno te brižljivo štiti sva djetetova prava i interese, posebno vodeći računa o dobi i stupnju psihofizičkog razvoja djeteta, njegovu zdravstvenom i emocionalnom stanju, savjetovati se i uvažavati preporuke stručnjaka o načinu postupanja sa djecom žrtvama obiteljskog nasilja;

2. Počinitelja nasilja upoznati s mogućnostima uključivanja u psihosocijalni tretman bez prejudiciranja njegove kaznene/prekršajne odgovornosti s ciljem pomoći u promjeni njegovog ponašanja;

3. Na osobni zahtjev stranku-žrtvu obiteljskog nasilja, izvijestiti o tijeku i/ili ishodu postupka;

4. Obavijestiti stranku-žrtvu obiteljskog nasilja o daljnjem postupanju;

5. Uspostaviti jedinstvenu evidenciju o izrečenim sankcijama i primijenjenim mjerama te podatke dostavljati ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

Ako ste preživjeli partnersko nasilje ili živite u situaciji u kojoj proživljavate nasilje, morate biti spremna na donošenje mnogih važnih odluka. Važno je shvatiti da je nemoguće da se dogodi promjena koja će izmijeniti samo ponašanje Vašeg partnera. Promjena mora biti veća i korjenita, a podrazumijeva iznalaženje načina na koji preuzimate odgovornost za sebe i svoju djecu i pronalazite način kako zaštititi sebe i svoju djecu od nasilja i nasilnog partnera. Pri tome je posve sigurno da ćete morati donijeti odluku o tome hoćete li ostaviti nasilnog partnera ili ne. Proces donošenja odluke o odvajanju od nasilnog partnera je dugotrajan i popraćen mnogim frustracijama i razočaranjima. Za svaku ženu je to vrlo teška

i stresna situacija, vrijeme puno straha i neizvjesnosti i pitanja o rješavanju brojnih egzistencijalnih i emocionalnih problema.

3. Nasilje protiv žena

3.3. Savjetovanje

U toj situaciji, bilo da niste sigurni želite li i/ili možete napustiti nasilnog partnera ili znate da to želite, ali niste sigurni možete li i kako, dobro je potražiti pomoć organizacija i institucija koje se bave problemom nasilja nad ženama i koje mogu i educirane su za pružanje potpore.

Ako ste već napustili partnera i nalazite se u procesu brakorazvoda ili ste već odavno razvedeni ali se i dalje suočavate s problemima koje vam stvara sad već bivši partner, potporu, informacije i programe savjetovanja nudi Centar za socijalnu skrb. Konkretnu (pravnu i psihološku pomoć) možete također ostvariti u nevladinim organizacijama Centar za zdravo odrastanje Idem i ja i Ženskoj grupi Lošinj. Pored ovih organizacija koje djeluju na lokalnoj razini, postoji niz organizacija koje djeluju na nacionalnoj razini i pružaju različite oblike savjetovanja i potpore. Adresar sa nekima od tih organizacija nalazi se na kraju ovog vodiča.

3. Nasilje protiv žena

3. 4. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji

Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji sudska je zaštitna mjera čiji je osnovni cilj trenutno zaustavljanje i sprječavanje nasilničkog ponašanja u obitelji. To se postiže uključivanjem počinitelja nasilja u strukturirani kognitivno bihevioralni tretman. Počinitelju obiteljskog nasilja koji se uključi u ovaj strukturirani tretman omogućeno je da stekne uvid i prihvati odgovornost za vlastito nasilno ponašanje, usvoji samokontrolu ponašanja, nauči niz socijalnih vještina i promijeni uvjerenja koja doprinose uspostavljanju nasilnog ponašanja. Zato se za psihosocijalni tretman obiteljskih nasilnika može reći da je u izravnoj funkciji zaštite žrtava obiteljskog nasilja i povećanja njihove sigurnosti. Osobe sa psihijatrijskom anamnezom upućuje se u zdravstvene ustanove gdje ih se tretira prema pravilima zdravstvene struke. Također, ukoliko se radi o osobama koji su teški ovisnici o alkoholu ili drogama, najprije je potrebno uspješno završiti tretman odvikavanja od ovisnosti da bi se osobu moglo uključiti u psihosocijalni tretman obiteljskih nasilnika. Činjenica je da mnogi obiteljski nasilnici nasilje počine pod utjecajem alkohola, ali to još uvijek ne znači da se radi o ovisnicima. Da li je riječ o ovisnosti ili zlouporabi sredstava ovisnosti stručnjak procjenjuje tijekom ulaznog postupka. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji provodi se u Malom Lošinjku prema sudskom rješenju.

Korisnik socijalne skrbi može biti:

- samac ili članovi obitelji/obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, prihodima od imovine, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način;

- dijete i mlađa punoljetna osoba koja je bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili je žrtva obiteljskog, vršnjačkog ili drugog nasilja, žrtva trgovanja ljudima, dijete s teškoćama u razvoju, dijete i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju (s rizikom

za poremećaje ili s poremećajima u ponašanju i problemima socijalne integracije), dijete bez pratnje koje se zatekne izvan mjesta svog prebivališta bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu te dijete strani državljanin koje se zatekne na teritoriju Republike Hrvatske bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu;

4. Prava iz socijalne skrbi

- trudnica ili roditelj s djetetom do godine dana života bez obiteljske potpore i odgovarajućih uvjeta za život,

- obitelj kojoj je zbog poremećenih odnosa ili drugih nepovoljnih okolnosti potrebna stručna pomoć ili druga potpora, te osobe koje su bile u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici i imaju zajedničku djecu,

- odrasla osoba s invaliditetom ili osoba s drugim privremenim ili trajnim promjenama u zdravstvenom stanju zbog kojih nije u mogućnosti udovoljiti osnovnim životnim potrebama, žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtva trgovanja ljudima,

- osoba koja zbog starosti ili nemoći ne može samostalno skrbiti o svojim osnovnim životnim potrebama,

- osoba ovisna o alkoholu i opojnim drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti, osoba društveno neprihvatljivog ponašanja, osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora ili je otpuštena s izdržavanja te kazne,

- beskućnik, te druge osobe koje ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom.

Novčane naknade i potpore su pomoć za uzdržavanje, pomoć za stanovanje, jednokratna pomoć i potpore za obrazovanje (potpora za troškove smještaja u učeničkom domu, potpora za troškove prijevoza, potpora za školske udžbenike, potpora za redovito studiranje, osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja i inkluzivni dodatak. Sva ova prava ostvaruju se putem Centra za socijalnu skrb, osim pomoći za stanovanje, koja je u nadležnosti lokalne samouprave. Rješenje o pravu na pomoć za stanovanje donosi jedinica lokalne samouprave u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Pomoć za uzdržavanje je najvažniji oblik novčane pomoći, koju može ostvariti samac ili obitelj koji uopće nemaju ili nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba. Visina pomoći za uzdržavanje utvrđuje se u postotku od osnovice koju određuje Vlada RH. Osnovica na temelju koje se utvrđuje iznos pomoći za uzdržavanje iznosi 22,5% mjesečnog iznosa relativne linije siromaštva za samачko kućanstvo, što sada iznosi 500,00 kn.

Iznosi za:

a) samca 120% osnovice

b) obitelj za:

- odraslu osobu 80% osnovice

- dijete do 7 godina 80% osnovice

- dijete od 7 do 15 godina 90% osnovice

- dijete od navršene 15. godine do 18. godine života, odnosno mlađi punoljetnik do završetka redovitog školovanja, a najduže do navršene 26. godine života – 100% osnovice.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.1. Pomoć za uzdržavanje

Prethodno utvrđeni iznosi se povećavaju ako je korisnik

- potpuno radno nesposobna odrasla osoba koja živi sama, za 50% osnovice

- potpuno radno nesposobna odrasla osoba koja živi u obitelji, za 30% osnovice

- trudnica nakon 12 tjedana trudnoće i roditelja do 2 mjeseca nakon poroda, za 50% osnovice

- dijete samohranog roditelja, za 25% osnovice.

Ako se radi o samohranom roditelju, tada djeca imaju pravo na dodatnih 25% osnovice, odnosno 125 kuna mjesečno. Ako tražitelj pomoći ostvaruje neke prihode, tada se pomoć za uzdržavanje utvrđuje kao razlika između utvrđenog iznosa pomoći za uzdržavanje i prosječnog

mjesečnog prihoda ostvarenog u tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva nadležnom Centru za socijalnu skrb.

Alimentacija se ne računa kao ostvareni prihod (sredstva za uzdržavanje za dijete ostvarena temeljem propisa o obiteljskim odnosima nisu prihod).

U zahtjevu za pomoć za uzdržavanje treba navesti ime i prezime, imena ostalih osoba u kućanstvu, primanja ukoliko ih ima i adresu, te priložiti sljedeću dokumentaciju:

1. uvjerenje o prebivalištu za sve članove i članice kućanstva,
2. domovnicu za sve članove i članice kućanstva (kopiju),
3. rodne listove za sve članove i članice kućanstva (izvadak ne stariji od 6 mjeseci),
4. vjenčani list (izvadak iz matične knjige vjenčanih ne stariji od 6 mjeseci),
5. potvrdu o visini dohotka za sve punoljetne članove/ice obitelji u protekloj godini,
6. potvrdu o imovinskom stanju za sve punoljetne članove/ice obitelji (izdaje je Porezna uprava),
7. izvadak iz katastra za sve punoljetne članove/članice kućanstva,
8. izvod iz zemljišnih knjiga za sve punoljetne članove/ice kućanstva,
9. potvrdu o neostvarivanju mirovine,
10. uvjerenje o prijavi u evidenciji nezaposlenih osoba za sve radno sposobne članove/ice kućanstva,
11. potvrdu o redovitom pohađanju škole ili fakulteta,
12. potvrdu o ostvarenim primanjima u prethodna 3 mjeseca od dana podnošenja zahtjeva (Ostvarenim primanjima smatraju se: plaća, alimentacija, naknada nezaposlenim osobama, mirovina, roditeljska naknada, prihod ostvaren na drugi način),
13. uvjerenje o neposjedovanju registriranog osobnog vozila,
14. ugovor o vlasništvu ili najmu stana / kuće,

15. rješenje o doplatku za djecu,

16. eventualnu medicinsku dokumentaciju.

Ako tražitelj pomoći nije siguran koju dokumentaciju treba dostaviti uz zahtjev za stalnu novčanu pomoć, Centar za socijalnu skrb je dužan dati ove informacije i savjet.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.2. Jednokratna pomoć

Jednokratna pomoć može se odobriti osobi koja živi sama ili obitelji koja, zbog trenutnih okolnosti, nije u mogućnosti zadovoljiti osnovne životne potrebe. Primjeri trenutnih okolnosti zbog kojih se može odobriti jednokratna pomoć su:

- rođenje djeteta,
- bolest ili smrt člana/ice obitelji,
- elementarna nepogoda i sl.

U posebne okolnosti svakako spada i činjenica preživljenog partnerskog nasilja te odlazak iz nasilne situacije. Zahtjev je moguće poslati ili direktno u Centru ispuniti zahtjev.

U zahtjevu treba navesti ime i prezime, adresu i kontakt podatke kako bi ih Centar imao radi kontakta pri rješavanju postupka, te okolnosti i razloge loše financijske situacije. Ovisno o svakoj pojedinačnoj situaciji, moguće je da je potrebno dostaviti i drugu dokumentaciju, koju će zatražiti Centar za socijalnu skrb.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.3. Pomoć i njega u kući

Pomoć i njegu kući moguće je dobiti putem Centra za socijalnu skrb u slučaju tjelesnog ili mentalnog oštećenja, trajne promjene u zdravstvenom stanju ili zbog starosti, te zbog tih razloga potrebne pomoći i njege druge osobe.

Ovu vrstu pomoći moguće je ostvariti ako tražitelj pomoći nema nikog tko bi mu osigurao pomoć i njegu (roditelji, djeca itd.); nema mogućnost osigurati pomoć i njegu temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju, dakle, nema u vlasništvu nekretninu; prihod po članu/ici ne prelazi 1500 kuna mjesečno (300% osnovice).

Pomoć i njega u kući može obuhvatiti: organiziranje prehrane, obavljanje kućanskih poslova, održavanje osobne higijene i zadovoljavanje ostalih svakodnevnih potreba.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.4. Doplatak za pomoć i njegu

Doplatak za pomoć i njegu moguće je dobiti putem Centra za socijalnu skrb u slučaju tjelesnog ili mentalnog oštećenja, trajne promjene u zdravstvenom stanju ili zbog starosti, te , te zbog tih razloga potrebne pomoći i njege druge osobe.

Ovu vrstu pomoći moguće je ostvariti ako: tražitelj pomoći ne može ostvariti doplatak po drugoj osnovi; prihod po članu/ici obitelji ne prelazi 200% osnovice, odnosno 1000 kuna, odnosno ako prihod ukoliko tražitelj živi sam ne prelazi 1250 kuna (u prethodna 3 mjeseca).

Visina doplatka je 350 kn (70%) ili 500 kn (100%) ovisno o tome je li težina oštećenja zdravlja zahtjeva smanjeni opseg pomoći i njege druge osobe ili puni opseg.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.5. Pomoć za podmirenje troškova stanovanja

Ova pomoć u cijelosti ili djelomično, pod propisanim uvjetima, podmiruje troškove podstanarstva i najma stana, te račune komunalnih usluga. U nadležnosti je lokalne samouprave, koja rješenje o pravu na pomoć za stanovanje donosi u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.6. Osobna invalidnina

Pravo na osobnu invalidninu ima tjelesno ili mentalno oštećena osoba ili osoba s trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, koja osobnu invalidninu ne ostvaruje po drugoj osnovi. Iznos mjesečne osobne invalidnine iznosi 250% osnovice, odnosno 1250 kuna ako tražitelj nema vlastitih prihoda. Ukoliko je prihod manji od 1250 kuna, može se odobriti osobna invalidnina kao razlika između 1250 kuna i prihoda. Ako je, primjerice, prihod u visini 1000 kuna mjesečno, Centar za socijalnu skrb može isplatiti osobnu invalidninu u iznosu od 250 kuna mjesečno.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.7. Inkluzivni dodatak

Inkluzivni dodatak je novčana potpora namijenjena osobama s invaliditetom radi stvaranja uvjeta za izjednačavanje mogućnosti za njihovo uključivanje u svakodnevni život.

Pravo na inkluzivni dodatak ima osoba s utvrđenim dugotrajnim tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima, zbog čega postoji potreba za određenom razinom potpore u obavljanju aktivnosti za uključivanje u svakodnevni život. Ovo pravo koje bi se trebalo ostvarivati putem centara socijalne skrbi u praksi nije moguće ostvariti, jer osim zakonske odredbe nisu doneseni provedbeni propisi.

Obaveza uzdržavanja maloljetnog djeteta zakonska je obaveza roditelja i oni su je dužni ispunjavati zajednički. Ako su u mogućnosti, roditelji su dužni uzdržavati svoje dijete i nakon punoljetnosti uz uvjet da se dijete redovito školuje i ta obveza prestaje nakon isteka godine dana od završetka redovitog školovanja. Roditelj se ne oslobađa dužnosti uzdržavanja djeteta čak ni ako mu je ograničena ili oduzeta roditeljska skrb, odnosno ako roditeljsku skrb ne ostvaruje. Ako dijete ne može ostvariti potreban iznos uzdržavanja od roditelja, može tražiti uzdržavanje i od bake i djeda.

4. Prava iz socijalne skrbi

4.8. Ostvarenje prava na alimentaciju ili uzdržavanje djeteta

Tko i na koji način traži uzdržavanje?

Uzdržavanje u pravilu traži roditelj s kojim dijete živi u ime svojega maloljetnog djeteta, a punoljetno dijete može tražiti uzdržavanje samostalno. Uzdržavanje se utvrđuje sudskom presudom u kojoj mora biti naznačeno tko, kome, koliko i na koji način mora plaćati uzdržavanje. Iako se uzdržavanje može tražiti i zasebnom tužbom, o djetetovu uzdržavanju sud najčešće odlučuje u presudi kojom se razvodi brak ili utvrđuje očinstvo.

Svakako je dobro da se prije nego što uzdržavanje zatraži tužbom, roditelj, odnosno dijete obrati centru za socijalnu skrb koji će nastojati da se roditelji nagode o visini, odnosno povećanju doprinosa za uzdržavanje djeteta uvijek kada je to moguće.

Nagodba sklopljena u centru za socijalnu skrb je kao i sudska nagodba i sudska presuda ovršna isprava te se na temelju nje može pokrenuti ovršni postupak radi naplate neplaćenih iznosa uzdržavanja.

Određivanje visine iznosa uzdržavanja

Pri određivanju visine iznosa uzdržavanja sud u prvome redu mora voditi računa o dobrobiti djeteta. Sud će uzeti u obzir potrebe djeteta vezano za njegovu dob, potrebe djeteta za obrazovanjem te eventualne posebne potrebe djeteta kao i njegove vlastite prihode ako ih dijete ostvaruje. Sud također procjenjuje mogućnosti roditelja koji je dužan uzdržavati, ali i njegove vlastite potrebe kao i to uzdržava li još nekoga koga je po zakonu dužan uzdržavati. No, i bez obzira na mogućnosti, radno sposoban roditelj ne može se osloboditi dužnosti uzdržavanja maloljetnog djeteta. Uzdržavanje za dijete uvijek se određuje u novčanom iznosu.

Međutim, ako je obveznik uzdržavanja dužan uzdržavati više djece, obveza uzdržavanja može biti određena i u manjem iznosu od navedenog, ali ne smije biti manja od polovice navedenih iznosa. Ako je jedini prihod roditelja plaća, ukupni iznos uzdržavanja za sve uzdržavane osobe može biti najviše jedna polovica plaće. Čuvanje, njega i skrb koju za dijete ulaže roditelj s kojim dijete živi vrijednosno su izjednačeni s novčanim iznosom koji daje za uzdržavanje roditelj s kojim dijete ne živi. Prvotno utvrđena obveza uzdržavanja može se poslije smanjiti ili povećati ako se promijene okolnosti na temelju kojih je utvrđena (npr. roditelju koji daje uzdržavanje smanje se, odnosno povećaju primanja).

Kada prestanu pretpostavke za djetetovo uzdržavanje, sud će na zahtjev roditelja ukinuti obvezu uzdržavanja.

Minimalni iznos

Minimalni iznos uzdržavanja određuje se u postotku od prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za proteklu godinu, i to:

- za dijete do 6 godina 17% prosječne plaće,
- za dijete od 7 do 12 godina 20% prosječne plaće,
- za dijete od 13 do 18 godina 22% prosječne plaće.

U 2010. ta prosječna plaća iznosila je otprilike 5.350,00 kn.

Isplata iznosa uzdržavanja

Ako je to moguće postići, najbolje je rješenje za oba roditelja da roditelj koji daje uzdržavanje pristane da mu poslodavac utvrđeni iznos uzdržavanja usteže od plaće i isplaćuje izravno na račun osobe koja prima uzdržavanje (djeteta). Međutim, ako roditelj na to ne pristane, sud će odrediti da poslodavac svaki mjesec isplaćuje presuđeni iznos na račun djeteta.

Uzdržavanje je pravo koje ne zastaruje, međutim zastaruju pojedini obroci uzdržavanja, i to nakon proteka 5 godina od dospijeca svakog. Zato je važno da se ovršnom ispravom što prije pokrene ovršni postupak radi naplate tih neplaćenih obroka. Ovrha se može provesti na cijeloj plaći ili drugom stalnom novčanom primanju roditelja, osim na iznosu koji odgovara iznosu od jedne četvrtine prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za proteklu godinu (za 2010. godinu). Važno je napomenuti da se ovrha također može provesti i na cjelokupnoj imovini ovršenika koja može biti predmet ovrhe. Provođenje ovrhe na plaći i drugom stalnom novčanom primanju ima prednost pred svim mogućim drugim ovrhama na tim primanjima neovisno o vremenu njihova nastanka.

Dužnosti centra za socijalnu skrb

Kad centar zaprimi pravomoćnu sudsku odluku ili nagodbu, dužan je roditelja s kojim dijete živi te roditelja koji je dužan davati uzdržavanje obavijestiti u pisanom obliku o pravima i dužnostima iz uzdržavanja djeteta.

Centar za socijalnu skrb će roditelja s kojim dijete živi osobito upozoriti da je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb ako obveznik plaćanja uzdržavanja ne ispunjava svoju obvezu redovito i u cijelosti, te da dijete ima pravo na privremeno uzdržavanje ako roditelj ne ispunjava svoju obvezu uzdržavanja dulje od šest mjeseci neprekidno ili ako ne plati za šest mjeseci s prekidima unutar razdoblja od devet mjeseci.

Roditelja koji je dužan davati uzdržavanje centar će upozoriti:

da je neispunjavanje obveze uzdržavanja kažnjivo djelo na okolnost da će se djetetu osigurati privremeno uzdržavanje ako on ne bude ispunjavao svoju obvezu duže od šest mjeseci neprekidno ili ako ne plati za šest mjeseci s prekidima ukupno unutar razdoblja od devet mjeseci, kao i o pravu državnog odvjetništva da u tom slučaju traži naknadu troškova uzdržavanja. Centar za socijalnu skrb dužan je podnijeti kaznenu prijavu protiv osobe koja ne ispunjava svoju obvezu uzdržavanja na temelju ovršne isprave u roku od 15 dana od dana saznanja da se obveza uzdržavanja ne ispunjava redovito i u cijelosti.

Privremeno uzdržavanje

Ako roditelj kojemu je obveza uzdržavanja utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom ili nagodbom sklopljenom na sudu ili u centru za socijalnu skrb, ne udovoljava svojoj obvezi duže od šest mjeseci neprekidno ili ako nije platio za šest mjeseci s prekidima ukupno unutar razdoblja od sedam mjeseci, centar za socijalnu skrb dužan je na prijedlog drugog roditelja ili po službenoj dužnosti donijeti odluku o privremenom uzdržavanju. Na temelju te odluke i u skladu s njom centar će isplaćivati uzdržavanje sve dok roditelj ne počne ponovno ispunjavati svoju obvezu, ali najdulje tri godine.

Privremeno uzdržavanje određuje se u iznosu od 50% minimalnog iznosa uzdržavanja.

Svaki građanin i građanka ima pravo na zdravstvenu zaštitu i na mogućnost ostvarenja najviše moguće razine zdravlja. Zdravstvena zaštita obuhvaća: društvene, skupne, individualne zdravstvene mjere, usluge i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje, te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju.

U ostvarivanju zdravstvene zaštite svaka osoba ima pravo na:

- jednakost u cjelokupnom postupku ostvarivanja zdravstvene zaštite; slobodan izbor doktora/ice medicine i doktora/ice stomatologije u skladu s odredbama;

- zdravstvenu uslugu standardizirane kvalitete i jednakog sadržaja;

- prvu pomoć i hitnu medicinsku pomoć kada mu/joj je potrebna;

- slobodan izbor između više mogućih oblika medicinskih intervencija

koje mu/joj ponudi doktor/ica medicine, odnosno doktor/ica stomatologije, osim u slučaju neodgodive intervencije čije bi nepoduzimanje ugrozilo život i zdravlje osobe ili izazvalo trajna oštećenje; točno informiranje i pouku o svim pitanjima koja se tiču njezina zdravlja;

- odbijanje promatranja, pregleda i liječenja od strane studenata/ica i odbijanje svih drugih intervencija koje bi samostalno obavljali/e zdravstveni/e radnici/e prije položenog stručnog ispita i stjecanja odobrenja za samostalni rad;

- odbijanje da bude predmet zdravstvenog istraživanja bez svoje suglasnosti ili bilo kojeg drugog pregleda ili medicinskog postupka koji ne služi dijagnosticiranju bolesti i njezinom liječenju;

- povjerljivost svih podataka koji se odnose na stanje njezina zdravlja;

- odbijanje pregleda i liječenja uključivši tu i pravo da tijekom liječenja pisanim putem zatraži promjenu doktora/ice medicine, odnosno doktora/ice medicine, odnosno doktora/ice stomatologije zbog razloga koji ne mora šire obrazlagati;

- prihvaćanje ili odbijanje kirurške i druge medicinske intervencije na tijelu ako je pri svijesti i sposobna za rasuđivanje;

- prehranu u skladu sa svojim svjetonazorom za vrijeme boravka u zdravstvenoj ustanovi;

- obavljanje vjerskih obreda za vrijeme boravka u zdravstvenoj ustanovi u za to predviđenom prostoru;

- pravo opremanja u mrtvačnici u slučaju smrti, uz primjenu vjerskih, odnosno drugih običaja vezanih uz iskaz pijeteta prema umrloj osobi.

5. Zdravstvene usluge

Nezaposlenost je poseban društveno uvjetovani rizik koji izravno dovodi do siromaštva, te pogoršanja stambenog, materijalnog i socijalnog statusa u cjelini. Najveći teret nezaposlenosti osjećaju određene skupine građanki i građana, npr. mlade osobe bez radnog iskustva zaposleni/e s lošijom kvalifikacijskom strukom i plaćama, osobe starije od pedeset godina, osobe s invaliditetom.

Posao je izuzetno važan dio života svakog pojedinca i pojedinke. Osim što pruža neophodnu financijsku i ekonomsku sigurnost te osigurava sredstva za život, uspješnost u poslu može biti i izvor osobnog zadovoljstva i samopoštovanja. Za žene koje su preživjele partnersko nasilje, nedostatak posla, odnosno ekonomske sigurnosti, predstavlja jednu od najozbiljnijih prepreka pri odlasku iz nasilne situacije i osamostaljivanju.

6. Obrazovanje i zapošljavanje

Prema stanju nezaposlenosti i zapošljavanja prema evidenciji nezaposlenih te ponuđenih slobodnih radnih mjesta na tržištu rada, identificirane su sljedeće skupine posebno teško zapošljivih osoba:

- osobe starije od 50 godina koje na zaposlenje čekaju više od godinu dana;
- nezaposlene osobe s invaliditetom starije od 45 godina;
- nezaposlene osobe s faktorom otežanog zapošljavanja starije od 45 godina;
- dugotrajno nezaposlene osobe
- mlade osobe bez radnog iskustva.

U svim kategorijama teško zapošljivih osoba žene se nalaze u težem položaju od muškaraca. Žene koje su preživjele partnersko nasilje spadaju u najteže zapošljive skupine s obzirom da su, osim općih prepreka za rad (loša ekonomija, niske plaće, niske kvalifikacije,

nestabilnost tržišta zapošljavanja) dodatno izložene kontinuiranom narušavanju psihofizičkog integriteta, zabranama izlaska i rada, prijetnjama, ucjenama i slično.

Prema svim navedenim pokazateljima potrebno je predvidjeti mjere za jačanje ljudskog potencijala različitim tečajevima, prekvalifikacijama, osposobljavanjem i usavršavanjem prema potrebama tržišta rada te dalje poticati zapošljavanje, odnosno samozapošljavanje.

Skupinu stanovništva izloženu najvećem riziku od siromaštva čine upravo žene isključene s tržišta rada. Osnovna načela politike zapošljavanja su: mobilizacija i motiviranje ljudskog kapitala kao najvrednijeg resursa, polaganje od tržišnih zakonitosti, prihvaćanje gospodarskog razvoja kao najvažnijeg poticaja zapošljavanja, odabir aktivnih mjera zapošljavanja i dr.

Grad Mali Lošinj dodjeljuje stipendije za obrazovanje prema odluci o deficitarnim zanimanjima što se određuje svake godine.

Pravo na dodjelu studentske stipendije ostvaruju redovni studenti s prebivalištem na području Grada Malog Lošinja.

6. Obrazovanje i zapošljavanje

6.1. Stipendije za obrazovanje grada Malog Lošinja

Prijava za dodjelu studentske stipendije podnosi se na obrascu koji je moguće dobiti u Gradu Malom Lošinj. Uz prijavu je potrebno priložiti:

- uvjerenje o prebivalištu
- uvjerenje o upisu na fakultet
- uvjerenje o prosjeku ocjena za sve godine srednjoškolskog obrazovanja (kandidati koji upisuju prvu godinu studija)
- uvjerenje o upisanoj godini studija i uvjerenje o prosjeku ocjena tijekom dosadašnjih godina studija (kandidati koji upisuju više godine studija).

Dodatnu dokumentaciju o svom statusu prilažu kandidati ako ispunjavaju status: dijete poginulog ili ranjenog hrvatskog branitelja Domovinskog rata, kao i kandidati ako oni ili njihova obitelj ispunjavaju uvjete za status socijalne potrebe: korisnik stalne pomoći. Apsolutnu prednost nad ostalim kandidatima imaju kandidati ukoliko dokažu status iz prethodnog stavka.

Dodjela studentskih stipendija vrši se na temelju bodovanja za I. bodovnu listu (boduje se uspjeh u obrazovanju: prosjek ocjena tijekom srednjoškolskog obrazovanja i školovanje za deficitarno zanimanje) i II. bodovnu listu (boduje se uspjeh u obrazovanju: prosjek ocjena tijekom zadnje položene akademske godine i godina na kojoj je student upisan).

Vezano uz poticanje zapošljavanja uvedene su nove mjere koje su usmjerene na poticanje fleksibilnijeg radnog vremena i cjeloživotnog učenja, a time i boljeg položaja na tržištu rada. Riječ je o sufinanciranju zapošljavanja zamjenskog radnika za radnika koji je na obrazovanju, zapošljavanja na dijeljenom radnom mjestu te dodjeljivanju potpore za očuvanje radnih mjesta, odnosno nadoknade neto plaće radnicima, u uvjetima u kojima poslodavac uvodi program rada u punom radnom vremenu u trajanju kraćem od 40 sati tjedno.

Potpore za zapošljavanje

6. Obrazovanje i zapošljavanje

6.2. Poticanje zapošljavanja

- potpore za samozapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba, pri čemu se financijski pomaže osobama koje imaju poslovni plan i motivaciju za pokretanjem vlastitog posla;
- potpore za zapošljavanje također se dodjeljuju za zapošljavanje na dijeljenom radnom mjestu te zapošljavanje zamjenskog radnika za radnika koji je na obrazovanju.

Od 04. veljače ove godine moguće je podnijeti zahtjev za dodjelu potpore za zapošljavanje ili usavršavanje radnika u 2011., putem aktivnih mjera zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu.

Prvi program je sufinanciranje zapošljavanja i sufinanciranje obrazovanja zaposlenih osoba. Sufinancira se zapošljavanje mladih osoba bez radnog staža, dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba iznad 50 godina starosti, osoba s invaliditetom i zapošljavanje posebnih skupina nezaposlenih osoba. Od ove godine, sufinancira se i zapošljavanje nezaposlenih osoba na dijeljenom radnom mjestu te zamjenskih radnika za radnike koji su na obrazovanju. Obrazovanje za poznatog

poslodavca odnosi se na poslodavca koji je zaposlio osobe s evidencije Zavoda kojima nedostaju neke dodatne vještine i znanja za obavljanje tog posla. Isto tako Zavod sufinancira obrazovanje radnika koji su već u radnom odnosu u cilju zadržavanja radnog mjesta a za koje mu je potrebno dodatno znanje zbog modernizacije proizvodnje. Nezaposlenim osobama također se dodjeljuje i potpora za samozapošljavanje.

Zavod također provodi mjeru Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa kojom se mladim osobama omogućava stjecanje radnog iskustva potrebnog za pristupanje stručnom ili državnom ispitu.

Zapošljavanje u javnim radovima Zavod provodi u suradnji s jedinica-malokalne samouprave. Ovim programom djeluje se na uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba niže razine obrazovanja, a posebice onih koji su preko 3 godine u evidenciji nezaposlenih u programe društveno korisnog rada.

Potporom za očuvanje radnih mjesta Zavod nadoknađuje dio neto plaće radnicima zaposlenima kod poslodavaca koji uvode Program rada u punom radnom vremenu kraćem od 40 sati tjedno.

Mjere aktivne politike zapošljavanja žena žrtava nasilja

Žene žrtve obiteljskog nasilja prepoznate su kao dio posebne skupine nezaposlenih osoba za koje se primjenjuju mjere aktivne politike uz fleksibilan pristup, što znači da im je umjesto propisane dužine prijave od najmanje 6 ili 12 mjeseci u evidenciji nezaposlenih za ostvarivanje prava na sufinanciranje ili financiranje obrazovanja i zapošljavanja dovoljna samo prijava u evidenciju nezaposlenih, kao i da se za njih po prestanku radnog odnosa zbog viška zaposlenika može primijeniti potpora za zapošljavanje kod drugog poslodavca bez prijave u evidenciju nezaposlenih. Ova je mjera namijenjena

kao mjera potpore nezaposlenim ženama koje su preživjele obiteljsko nasilje, a ostvaruje se putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje niti jedna žena u RH nije zaposlena koristeći ovu pogodnost.

Novčana naknada za nezaposlenost

Da bi nezaposlena osoba ostvarila pravo na novčanu naknadu mora: ispuniti uvjet prethodnog rada, radni odnos ne smije prestati njezinom krivnjom ili voljom, u zakonskom roku se mora prijaviti nadležnoj područnoj službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i podnijeti zahtjev za novčanu naknadu.

6. Obrazovanje i zapošljavanje

6.3. Novčane naknade HZZ

Pravo na novčanu naknadu stječe nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje 9 mjeseci rada u posljednja 24 mjeseca. Kao vrijeme provedeno na radu smatra se vrijeme obveznog osiguranja po propisima o mirovinskom osiguranju ostvareno na temelju radnog odnosa u Republici Hrvatskoj i vrijeme koje je radnik proveo na bolovanju, odnosno ro-

diljnom, roditeljskom, posvojiteljskom ili skrbničkom dopustu nakon prestanka radnog odnosa, odnosno službe, ako je za to vrijeme primao naknadu plaće prema propisima o zdravstvenom osiguranju.

Rok za prijavu i podnošenje zahtjeva

Nezaposlena osoba mora se u roku od 30 dana od prestanka radnog odnosa, prestanka bolovanja, odnosno roditeljskog, posvojiteljskog ili skrbničkog dopusta nakon prestanka radnog odnosa prijaviti Zavodu, te podnijeti zahtjev za ostvarivanje naknade. Ako zbog opravdanih razloga propusti rok od 30 dana, može se prijaviti i podnijeti zahtjev u roku od osam dana od dana prestanka opravdanog razloga koji je prouzročio propuštanje roka, a najkasnije 60 dana od propuštanja roka.

Zakonom su taksativno navedeni slučajevi prestanka radnog odnosa, odnosno službe, kad nezaposlena osoba ne može ostvariti pravo na

novčanu naknadu. Nezaposlena osoba ne može ostvariti novčanu naknadu, ako je radni odnos odnosno služba prestala:

- zbog toga što je otkazala radni odnos, osim u slučaju izvanrednog otkaza ugovora o radu uzrokovanog ponašanjem poslodavca,
- pisanim sporazumom o prestanku radnog odnosa,
- zbog toga što nije zadovoljila na probnom radu ili nije zadovoljila tijekom pripravničkog, odnosno vježbeničkog staža, odnosno nije u propisanom roku položila stručni ispit,
- zbog povrede obveza iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika) kao i zbog teške povrede radne obveze (izvanredni otkaz), odnosno službene dužnosti,
- zbog izdržavanja kazne zatvora duže od 3 mjeseca.

Pravo na novčanu naknadu ne stječe nezaposlena osoba kojoj bi to pravo pripadalo po prestanku radnog odnosa odnosno službe, ako je taj radni odnos trajao kraće od tri mjeseca, a prethodni radni odnos, odnosno služba prestao njezinom krivnjom ili uz pristanak.

Iznimno, pripada pravo na novčanu naknadu nezaposlenoj osobi kojoj je prestao radni odnos, odnosno služba pisanim sporazumom, ako je do prestanka radnog odnosa, odnosno službe, došlo zbog promjene bračnog druga u drugo mjesto prebivališta po posebnim propisima, te promjene prebivališta iz zdravstvenih razloga.

Visina novčane naknade

Osnovicu za utvrđivanje visine novčane naknade čini prosjek obračunate plaće, umanjene za doprinose za obvezna osiguranja ostvareni u tromjesečnom razdoblju koje je prethodilo prestanku radnog odnosa, odnosno službe. U osnovicu ne ulaze naknade plaće ostvarene po posebnim propisima. Ako se osnovica za utvrđivanje novčane naknade ne može utvrditi prema plaći, nezaposlenoj osobi se utvrđuje osnovica u visini minimalne plaće, umanjene za doprinose za obvezna osiguranja utvrđene posebnim propisom, ovisno o postotku.

Novčana naknada za prvih 90 dana korištenja iznosi 70%, a za preostalo vrijeme korištenja 35% od osnovice. Pravo na razliku do utvrđene visine novčane naknade ima nezaposlena osoba koja je stekla pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad, kao i osoba koja je ostvarila naknadu po posebnom propisu u iznosu nižem od utvrđene novčane naknade. Utvrđena novčana naknada ostvaruje se u utvrđenoj visini za cijelo razdoblje trajanja prava.

Najviši iznos novčane naknade za prvih 90 dana korištenja ne može biti viši od 70%, a za preostalo vrijeme korištenja ne može biti viši od 35% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godini prema posljednjem službeno objavljenom podatku. Najniži iznos novčane naknade ne može biti niži od 50% iznosa minimalne plaće, umanjene za doprinose za obvezna osiguranja utvrđene posebnim propisom, osim u slučaju kada se visina novčane naknade određuje prema postotku vremena provedenom na radu.

Minimalna plaća za razdoblje od 01. lipnja 2010. do 31. svibnja 2011. godine u Republici Hrvatskoj iznosi 2.814,00 kuna (Zakon o minimalnoj plaći, "Narodne novine", br. 66/10). Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća za 2010. godinu iznosila je 5.343,00 kuna (Priopćenje Državnog zavoda za statistiku broj: 9.1.1/12. od 28. veljače 2011.).

Jednokratna isplata novčane naknade

Nezaposlenoj osobi koja ima pravo na novčanu naknadu može se, na njezin zahtjev, isplatiti naknada u jednokratnom iznosu ovisno o utvrđenom trajanju prava na naknadu radi zapošljavanja, samozapošljavanja i volontiranja prema propisima o radu.

Obustava novčane naknade

Korisniku/ci prava na novčanu naknadu se obustavlja:

- za onoliko mjeseci koliko iznosi kvocijent koji se dobije dijeljenjem ukupno ostvarenog primitka, odnosno dohotka s najnižom mjesečnom osnovicom na koju se obračunavaju doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnom propisu,
- ako se ne javi Zavodu jedanput mjesečno,
- za vrijeme trajanja obrazovanja na koji ga uputi Zavod,
- za vrijeme dragovoljnog služenja vojnog roka,
- u tijeku izdržavanja kazne zatvora do 3 mjeseca,
- za vrijeme pritvora,
- za vrijeme stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa,
- za vrijeme ostvarivanja prava na roditeljsku, posvojiteljsku ili skrbničku poštedu od rada po posebnom propisu.

Ponovno stjecanje prava na novčanu naknadu

Po iskorištenosti novčane naknade nezaposlena osoba može ponovno steći pravo na novčanu naknadu ako ispuni uvjete za stjecanje prava na novčanu naknadu (prethodni rad, da radni odnos ne prestane njenom krivnjom ili voljom, te prijava Zavodu u zakonskom roku).

Ako je prestala novčana naknada zbog ponovnog zapošljavanja prije isteka vremena, u slučaju ponovne nezaposlenosti produžava se isplaćivanje novčane naknade za onoliko vremena koliko je preostalo za primanje te naknade i u utvrđenoj visini. Iznimno, osobi koja je ostvarila pravo na novčanu naknadu sve do ponovnog zaposlenja, odnosno dok ne nastupi neki od slučajeva propisanih Zakonom za prestanak prava na novčanu naknadu, a koja se zaposlila duže od tri mjeseca, nastavlja se isplaćivane novčane naknade za onoliko vremena koliko joj je preostalo za primanje naknade i u visini utvrđenoj prema novoj osnovici, ako je to za nju povoljnije. Kod ponovnog stjecanja prava

na novčanu naknadu uračunava se samo vrijeme provedeno na radu poslije isteka posljednjeg utvrđenog prava na ovu naknadu.

Produženje novčane naknade

Trajanje prava na novčanu naknadu iz članka 44. stavka 1. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Narodne novine«, br. 80/08.) može se produžiti nezaposlenoj osobi ako:

1. je u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci,
2. je u cijelosti iskoristila pravo na novčanu naknadu utvrđenu na temelju Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (»Narodne novine«, br. 80/08.).

Pravo na novčanu naknadu produžava se nezaposlenoj osobi koja ispunjava navedene uvjete u trajanju od:

- 30 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 360 do 450 dana,
- 60 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 270 do 330 dana,
- 90 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 180 do 240 dana,
- 120 dana ako je iskoristila utvrđeno pravo na novčanu naknadu od 90 do 150 dana.

Visina produžene novčane naknade utvrđuje se u visini 35% od osnove za utvrđivanje visine novčane naknade, a ne može biti viša od 35% iznosa prosječne plaće isplaćene u gospodarstvu Republike Hrvatske u prethodnoj godini prema posljednjem službeno objavljenom podatku.

Zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu nezaposlena osoba može podnijeti u roku od 30 dana od dana nastupanja okolnosti vođenja u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci. Nezaposlena

osoba koja se vodi u evidenciji Zavoda neprekidno više od 12 mjeseci, a korisnik je prava na novčanu naknadu u trajanju dužem od 360 dana, zahtjev za produženje prava na novčanu naknadu može podnijeti u roku od 30 dana od dana isteka utvrđenog prava na novčanu naknadu. Nezaposlenoj osobi pravo na produženje novčane naknade pripada od dana podnošenja zahtjeva.

Jednokratna naknada za novorođenče

Jednokratnu pomoć u iznosu od 2328,20 kuna isplaćuje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, a pravo na nju imaju sve zdravstveno osigurane osobe. Pomoć za opremu novorođenog djeteta je jednokratna novčana pomoć koju mogu koristiti sve zdravstveno osigurane osobe, bilo da su same nositelji osiguranja (osiguranici) ili su osigurane preko člana obitelji (osigurane osobe).

Pravo na pomoć za opremu novorođenog djeteta stječe se i ako je:

- dijete rođeno u roku od deset mjeseci od dana smrti osiguranika, odnosno nakon razvoda braka s osiguranikom kome pripada ova pomoć;
- dijete rođeno izvan braka, ako je očinstvo utvrđeno na osnovi priznanja ili sudskog ustanovljenja;
- dijete posvojeno do njegova dvanaestog mjeseca života i ako za to - dijete pomoć nije već ranije isplaćena.

Za dobivanje pomoći podnosi se zahtjev nadležnoj ispostavi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). Uz zahtjev na obrascu koji se dobiva u ispostavi HZZO-a, trebate priložiti djetetov izvod iz matice rođenih, svoju osobnu i zdravstvenu iskaznicu (preslike). Ako je majka nezaposlena, a zdravstveno osigurana preko oca djeteta, molbi se prilaže osobna i zdravstvena iskaznica oca, kao nositelja osiguranja.

VAŽNO

Ovršnim zakonom („Narodne novine“, broj:139/10) i Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima („Narodne novine“, broj:91/10) provedba ovrhe na novčanim sredstvima povjerena je Financijskoj agenciji (FINA-i). Sukladno članku 91. Ovršnog zakona primanja po osnovi privremene nezaposlenosti (novčana naknada) izuzeta su od ovrhe.

Svi korisnici novčane dužni obavijestiti Financijsku agenciju (FINA-u) prema mjestu svog prebivališta, o činjenici da su korisnici primanja po osnovi privremene nezaposlenosti, kako bi FINA provela postupak izuzimanja navedenog primanja od ovrhe na novčanim sredstvima na računu.

Centar za socijalnu skrb, Riva lošinjskih kapetana 7, tel 051 231 076

Obrtnička komora Primorsko-goranske županije, Zanonova 1, Rijeka
tel: 062 000 026

fax: 01/48 06 675

e-mail: savjetodavna-sluzba@hok.hr

Savjetodavna služba u Hrvatskoj obrtničkoj komori omogućuje obrtnicima besplatno savjetovanje o poslovanju u obrtu. Savjeti su dostupni svakog radnog dana od 8-12 sati putem jedinstvenog pozivnog broja 062 000 026 (po cijeni redovnog poziva iz fiksne mreže, bez dodatnih naknada) i to na pitanja o otvaranju obrta,

radnom pravu, mirovinskom i zdravstvenom osiguranju, porezima, doprinosima i carinama, kreditiranju i državnim potporama, tehničkim pitanjima i tehnologiji, ugostiteljstvu i turizmu, poljoprivredi i potporama u poljoprivredi, te o svim ostalim pitanjima vezanim uz poslovanje u obrtu.

7. Opće informacije i adrese

Udruženje obrtnika Cres i Lošinj

Vladimira Gortana 32

51550 Mali Lošinj

Tel/fax: 051/231-658

E-mail: uo.cres-losinj@hok.hr

Predsjednik: Mario Kamalić

Ured pravobranitelja/ice za djecu

Ured Rijeka

Adresa: Trpimirova 2, 51000 Rijeka

Tel: 051/311-121

Fax: 051/311-121

E-mail: info@dijete.hr

Radno vrijeme ureda: od ponedjeljka do petka
od 8.00 do 16.00 sati.

Radno vrijeme za rad sa strankama putem telefona: svaki dan od
ponedjeljka do četvrtka od 9.00 do 12.00 sati.

Uredovno radno vrijeme za individualni rad sa strankama, a prema
prethodnom dogovoru: utorkom i srijedom od 9.00 do 12.00 sati. Na-
jave dogovorenog termina za individualni rad sa strankama primaju
se svakog radnog dana od 9.00 do 12.00 sati gore navedeni telefon i
mobitel 099/2112-614.

Koordinatorice za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave

Koordinatori/ce za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave
u županijama imenuju se kao članovi/ice županijskih povjerenstava za
ravnopravnost spolova. Sukladno odredbama Protokola o postupanju
u slučaju nasilja u obitelji koordinatori/ce surađuju s povjerenstvima
za ravnopravnost spolova u županijama i nevladinim organizacijama
koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja i afirmacijenjho-
vih prava, radi razmjene iskustava i stvaranja dobre prakse.

Žrtve nasilja mogu se obratiti koordinatorima/icama za ravnoprav-
nost spolova koji/e će ih savjetovati o mogućnostima ostvarivanja
propisanih prava te ih uputiti u načine njihova ostvarivanja.

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

Služba za zajedničke poslove

Ljiljana Mataija Gulić, upravna savjetnica

Adresa: Riva 10, 51000 Rijeka

Tel: 051/354-341

Fax: 051/354-221

E-mail: ljiljana.mataija@udu-pgz.hr

NEVLADINE ORGANIZACIJE

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH

SOIH – SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja

Adresa: Savska cesta 3, 10000 Zagreb

Tel: 01/4813-999

Fax: 01/4812-551

E-mail: soih@zg.t-com.hr

Web: www.soih-sos.hr

SOS telefon za žene s invaliditetom žrtve nasilja dostupan je srijedom
od 16.00 do 18.00 sati za savjetodavnu pomoć žrtvi nasilja. Stručni
tim SOS telefona moguće je kontaktirati radi dobivanja potrebnih in-
formacija, pomoći psihologa, pravnika, socijalnog radnika, liječnika,
psihijatra i defektologa. Sve usluge su besplatne, a moguće je i savjeto-
vanje putem e-maila.

Centar za zdravo odrastanje Idem i ja, Lošinjskih brodograditelja 33,
tel. 051 233 295, mob.098 215 858, 099 68 22 466 provodi savjetovanje
i psihosocijalni tretman.

U savjetovalištu (socijalni pedagog, psihijatar, stručnjakinje iz pod-
ručja ženskih prava) se pružaju usluge individualnog i grupnog sa-
vjetovanja i psihosocijalnog tretmana. Sve usluge savjetovališta su
besplatne. Moguće je savjetovanje i putem e-maila.

Ženska grupa Lošinj, Lošinjskih brodograditelja 33, tel 051 233 650
pruža podršku i savjetodavnu pomoć članovima obitelji u kojima je
prisutno nasilje, provodi obrazovne programe za ženske skupine i in-
stitucije na temu nasilja nad ženama u obitelji; praćenje zakona koji se
tiču nasilja nad ženama;

Ženska soba – centar za seksualna prava, centar za žrtve seksualnog
nasilja

Adresa: Ul. grada Vukovara 237 c, Zagreb

tel. +385 1 6119 174
+385 1 6119 444
e-mail: zenska.soba@zamir.net

Ženska pomoć sada SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja
telefon:+ 385 1 46 55 222 (od 0 – 24 sata)
fax:+ 385 1 46 58 389
e-mail: sos@zamir.net

Centar za žene žrtve rata Rosa
Adresa: Kralja Držislava 2/2, Zagreb
Tel: + 385 1 455 11 42
+ 385 1 455 11 42
Fax: + 385 1 455 1128
e-mail: cenzena@zamir.net

Izdavač
Centar za zdravo odrastanje *IDEM i ja*

Za izdavača
Ljiljana Živković

Uredništvo
Ljiljana Živković, Bojana Genov

Likovno i grafičko oblikovanje
Anton Horvatović

Tisak i uvez
WEB2PRINT

Mali Lošinj, 2011.

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom potporom Europske unije i Ureda za udruge Vlade RH. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Centra za zdravo odrastanje IDEM i ja i ni na koji način ne izražava stajališta Europske unije niti Ureda za udruge.

Europsku uniju čini 27 zemalja članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja, zadržavajući pritom kulturalnu raznolikost, toleranciju i osobne slobode. Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.

ISBN 978-953-56944-0-3